

DOBŘÁ ADRESA

...ROZUMÁ.....
...ADRESY: Vondulka...
...to nabitá, slabá (a...
...při představení: Záv...
...provedení, ale ve h...
...námitu a Adresy...
...divadla nevyhovoval...

Z obsahu

OLŠŮVKA: Drátková
Bratislava
KUNZE: Smažené f...
PIORECKÁ: Kachna peč...
Kuře pečené
BOUDNÍK: "

Piorecká

Kunze

Svoboda

Boudník

Obsah:

Brežněv

Rozhovor se sebou – Štěpán Kučera (4)
Karel Tampier: Americká muzea kuriozit (6)
Liszt a Wagner v Piešťanech (10)

Kosygin

Pedro Rodriguez: Ať si každé vydává co chce... (12)
Vladimír Novotný: Neretro-neromán o nepaměti (V. Maňák: Rubikova kostka) (14)
Ivo Harák: O literatuře starší a staré (V. z Hasenburka: Život ctihodného Arnošta, J. Hus Řeč o míru) (16)
Jakub Šofar: Kdo nečte, ten se nechvěje, kdo se nechvěje, tak není v souladu se životem (18)
Ivo Harák: Písmácký art-brut (V. Maruška: Cestou do samoty prší tmou pruhy pomeranče) (20)
Nalezeno v knize (21)

Podgornyj

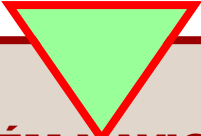
Nakladatelství Academia doporučuje – Jan Bažant: Perseus & Medusa (22)
Texty studentů Konzervatoře Jaroslava Ježka (25)
Jan Kunze: Moby Dick prý žije (28)
Jiří Šlupka Svěrák: Cucky (32)
Jarda Svoboda: Písně Boba Dylana (36)
Záblatí (39)

Kirilenko

New Wave. Diplomanti AVU 2017 (42)
Vladimír Boudník v Muzeu hlavního města Prahy (52)
Jaroslav Róna 1997–2017 (56)
Martin Velíšek: Mlčení (60)
Simona Martínková Racková: Monte Morcia (64)
Kateřina Piorecká: Vincentovi v patách (72)
Jakub Šofar: Tam a sem po Vombatíně aneb Jak dlouho vydržíte stát na hlavě (78)

Na titulní stránce: Karel Tampier, Americké kuriozity (k článku na str. 6)

Dobrá adresa, kulturně-společenský časopis na internetu, číslo 8, rok 2017, ročník 18. E-mail: dobraadresa@dobraadresa.cz.
Šéfredaktor: Michal Šanda. Grafická úprava a výtvarná redakce: Jakub Tayari. Výstavba internetových stránek: Libor Koudela. Neoznačené fotografie archiv redakce, kresby Corel Corporation. Časopis vycházel s laskavou podporou Ministerstva kultury České republiky. Redakci nevyžádané rukopisy, kresby a fotografie se nevracejí. Časopis je excerpován Ústavem pro Českou literaturu AV ČR.
ISSN 1804-963X

**SYSTÉM NAVIGACE:
KLEPNĚTE!**

První stránka (titulní):
BYLO od č. 1/00: Klepnutím na „Z obsahu:“ se dostanete na str. 2 (obsah). Klepnutí na malé obrázky a jednotlivé body „Z obsahu:“ Vás přenesou přímo na příslušné stránky. **NOVÉ od č. 9/00:** Klepnutím na značku „Dobrá adresa“ se otevrou naše internetové stránky www.dobraadresa.cz v aktuálním prohlížeči. Klepnutím na střed obrázku se dostanete na popis a tiráž na str. 2.

Druhá stránka (obsah):
BYLO od č. 1/00: Klepnutí na jednotlivé body obsahu Vás přenesou přímo na příslušné stránky. Klepnutím na naši e-mailovou adresu se Vám otevře nám adresovaný dopis v aktuálním e-mailovém programu. **NOVÉ od č. 9/00:** Klepnutím na značku „Dobrá adresa“ a na popis k obrázku na první straně se dostanete na první (titulní) stránku. Klepnutím na slovo „Obsah:“ se Vám zvětší obsah přes celou šířku okna.

Další strany stránky (včetně druhé s úvodníkem):
BYLO od č. 1/00: Klepnutím na jednotlivé internetové resp. e-mailové adresy se Vám otevře příslušná stránka resp. se Vám nadepíše příslušný dopis v aktuálním programu. **NOVÉ od č. 9/00:** Klepnutím na značku „Dobrá adresa“ v levém nebo pravém horním rohu stránky se přesunete na str. 2 (obsah).

KLEPNĚTE SEM!

Stále častěji se hovoří o vystoupení z NATO a EU. Neříkají to pouze zapšklí ctitelé starých pořádků, ale i lidé mladí, pro které je srpen 1968 cosi mlhavého a nepředstavitelně vzdáleného, cosi z učebnic dějepisu. Historie se opakuje a očividně je třeba prožít totalitu na vlastní kůži. Vyvolejte referenda a vystupte! Nechvátejte ale přespříliš, počkejte nějakých dvacet let, než zaklepu bačkorama. Já se do toho srabu znova vrátit nechci.

Michal Šanda

Foto-aktualita

397

22 komentářů 156 sdílení

To se mi líbí

Komentář

Sdílet

Chronologicky

Zobrazit předchozí komentáře

2 z 22

Jana Karpišková No ale byli menší výplaty. Ale to je jasný zase bylo levnější to k tomu souvisí. Byla to hezká klidná doba.

B

režn
ěv

Rozhovor se sebou **Štěpán Kučera**

Z podstaty věci nikdo
jiný neví a vědět ani
nemůže, co si myslím
a chci sdělit čtenářům,
lépe než já sám. Navíc
je spisovatel člověkem

A co ten „rozhovor sám se sebou“ udělat tak, abych nemusel mluvit o sobě?

A o čem bys chtěl mluvit?

Třeba o Petrovi v klobouku a jeho zvířatech.

To zní jak Večerníček.

No. Tak ten pan Petr si říká Petr v klobouku a bydlí v drážním domku na zastávce Lvová, to je pod hradem Lemberk, pár kroků od Zdislaviny studánky. Za domem si postavil voliéry a chová v nich asi devadesát papoušků. Možná už víc, protože maj mladý – když jsem tam čekal na vlak, nechal mě nakouknout do hnízd, na pár dní starý ptáčata, s ještě nerozlepenými očima. Taky má dvě agamy – když vyšel z domku, aby nás přivítal, měl na každém rameni jednu, byly jako výložky nějakýho potrháho generála. Pak má chameleona a pár hadů, a psy a kočky samozřejmě, dohromady asi 120 zvířat.

Dobrá. A proč o něm mluvíme?

Protože ty papoušky chová na pozemku, kterej patří Českejmu drahám – domek mu pronajímaj, ale ten záhmenek za ním ne. Pan Petr si ho chce taky pronajmout, ale Dráhy nechť. Naopak rozhodly, aby ten pozemek vyklidil a papoušky odstranil.

No jo, tak když je to jejich...

Jo, právně je to asi jasná věc. Ale ta zoo zpřístupňuje čekání na vlak, je veřejně přístupná, a když přijdou lidi, pan Petr nasadí klobouk a provede je, dá jim pochovat papouška nebo pohladit agamu, kočky a psi si o pohlázení řeknou sami. Nikdy mi zpoždění vlaku nevadilo tak málo jako ve Lvový. Navíc ten pozemek Dráhy nijak nevyužívaj, je to jenom plácek mezi domkem a lesem, ta zastávka je na samotě za vesnicí – a kdyby jim Petr za pronájem platil, tak to aspoň bude mít pro Dráhy nějaký užitek.

slova psaného a tudíž se vyjádří
přesněji prostřednictvím písmen,
než mluvením do diktafonu.

V sérii selfie rozhovorů pro
Dobrou adresu pokračuje
Štěpán kučera

Nebylo by lepší se před vyprávěním Večerníčků nejdřív zeptat Českejch drah? Třeba maj dobrej důvod, proč to tomu člověku nechtěj pronajmout.

Jo, já jim psal, ptal jsem se i na to, jestli s tím pozemkem nemaj nějaký vlastní plány. Odepsali tohle: „Tento pozemek patří SŽDC. Je to pozemek, který nájemce neměl nikdy pronajmout a užíval ho bezesmluvně. Nedodržoval pořádek, čistotu a úklid u najaté nemovitosti a byla narušována kvalita cestování. Veškeré úpravy byly realizovány jako černé stavby.“ To je všechno, ještě připojili pár fotek harampádí, co tam za domem leží.

Aha, takže je pravda, že „nedodržoval pořádek, čistotu a úklid“?

Tak má tam za domem nějaký dříví a krámy, to jo, ale o „narušování kvality cestování“ nemůže bejt řeč, už proto, že z nástupiště není nic vidět – ani harampádí, ani papoušci. To až když člověk, většinou na pozvání pana Petra, zajde za dům, tak vidí oboje. Jako argument mi to přijde malicherný, zvlášť když jsem viděl rodiny s dětma, jak se tam radostně hrnou, aby si pohladily zvířátka. Z té zastávky se stává docela vyhledávaná atrakce, a kdyby měly Dráhy trochu dobrý vůle – třeba kdyby podmínily pronájem pozemku tím, že tam bude uklizeno –, můžou mít zadarmo pěkný regionální píár.

No a co si z toho všeho má vzít čtenář Dobré adresy?

Úplně nejlepší by bylo, kdyby si tam čtenář Dobré adresy zajel na vejlet. Kromě Lemberku a Zdislaviny studánky ať zajde třeba i do Jablonného v Podještědí, to je krásný město. No a až dojde do Lvový, může se zajít podívat na papoušky a na agamy, a když se mu to bude líbit, může napsat na SŽDC - Oblastní ředitelství Hradec Králové, že se mu to líbilo.

To by asi šlo. Tak díky za rozhovor.

B

rež
čev

Americká muzea kuriozit

Karel Tampier

V našich končinách se občas muzea kuriozit také najdou, ale bývají tak většinou označena; návštěvník tím pádem ví, do čeho leze. V dalekých krajích je to někdy jinak.

Zastavení první: Nashville (*Mekka country music*), COUNTRY MUSIC HALL OF FAME AND MUSEUM

Už sama budova je kuriózní, vypadá jako pobouchaná klaviatura. Kol věže, na rantlu pod Síní slávy, se vine stylizovaná notová osnova s nápěvem písně *Will the Circle Be Unbroken*, jedné z hymnických skladeb americké národní hudby. A uvnitř, hned na začátku expozice, může užaslý návštěvník vidět křišťálovou mísu s bavlnou.

Z přiložené cedule vyplývá, že tu bavlnu natrhala jako děťátko vlastníma ručičkami na plantáži vlastního dědečka *Tammy Wynette*, první dáma country music (jedna z mnoha prvních dam), a uchovávala ji pak ve zde vystavované vzácné míse během svého slavného života. Aby nikdy nezapomněla na kořeny, z nichž vyšla.

~ A to je okamžik, kdy si našinec říká, zda si autoři expozice nedělají srandu v cimrmanovském duchu. ~

Ale pojďme dál! V kultuře amerických „country ikon“ hrály (a už to naštěstí přestává platit) velkou roli jevištní kostýmy, je jich tu vystavena spousta. Jsou vytvořeny ve stylu, který bych nazval WESTERNOVÁ OPERETA. Vybral jsem pro vás tři pěkné ukázky:

To dvouřadové supersako obepínalo druhdy hrud' muže jménem T. Texas Tyler (čti: tý texis thajle). Týž Tý je autorem mluveného songu „Bálíček karet“, který u nás blahé paměti předváděli Rangers s Mirkem Černým. Tylera onen song proslavil tak, že pak měl karty i na obleku. Autor saka je neznámý.

A pak narazíte na panel se zvláštním textem:

1933

Jimmie Rodgers zemřel.

Prohibice skončila.

Že by prohibici udržovali jenom kvůli němu? James Charles "Jimmie" Rodgers, známý jako „zpívající brzdař“, nejen krásně jódoval, ale prý i bumbal. Zemřel mlád 36,5 roku. https://cs.wikipedia.org/wiki/Jimmie_Rodgers

~ A to je okamžik, kdy si našinec zase říká, zda si autoři expozice nedělají srandu v cimrmanovském duchu. ~

Zastavení druhé: Nashville, Opryland, WILLIE NELSON MUSEUM

Muzikanti si navzájem vymění nepotřebné šaty a staré nástroje a dají si je do svých muzeí. Napadá mne zase Cimrman, děd Vševěd: „posolte se navzájem!“

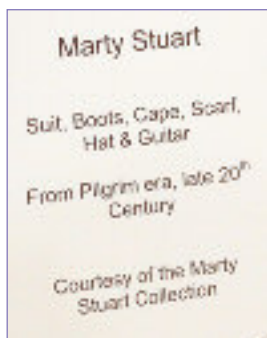
A text ve vitríně?

**Oblek, boty, plášť, šála,
klobouk & kytara**

Z éry Poutníků, pozdní 20. století

Laskavostí Marty Stuartovy sbírky

Ovšem hlavní exponát v samém středu muzea, to je něco! Hadrový Willie ve velmi použitém stavu, tedy jak se říká „na hadry“, skleslý u kulečnickového stolu. V Tennessee stále platí částečná prohibice, takže mi to připadá jako hezká provokace.

~ Zase okamžik, kdy si našinec říká, že si autoři expozice dělají srandu v cimrmanovském duchu. ~

Zastavení třetí: Hurricane Mills TN, LORETTA LYNN RANCH

Tady jsme si nejvíc užili absurdit. Nedaleko svého sídla si světoznámá country pěnice, HAVÍŘOVA DCERA (byl o ní pěkný film i v našich kinech) postavila pár atrakcí. Především muzeum, ve kterém se nesmí fotit a kde jsou většinou jenom samé dary od kamarádů. A z neznámého důvodu ranč, v podstatě kulisy pro turisty. Pršelo, nikde nikdo, vešli jsme. Všechno je tam velmi realistické, měli jsme pocit, že je o dvě století méně a obyvatelé náhle museli své příbytky opustit. Jen slepice byla v jedné místnosti. Jé, ona je vycpaná! Až v jiné sednici jsme narazili na zapomenutého dědečka. Smrtelně nás vyděsil, protože (ač také vycpaný) nás náhle přivítal

vybraným tennesseeským nářečím hýbaje se, papulou klapaje. Fuj, byl na fotobuňku, nebo tak nějak.

Ale nejkurióznější exponáty nás teprve čekaly. Především kopie zpěvaččina rodného domu. Skutečný dům je v Butcher Holler, někdy se uvádí Butcher Hollow, což je místo na východě státu Kentucky, poblíž měst Van Lear a Paintsville, čtyři sta mil odtud. Hollow = dutina, díra; to by souhlasilo. A nejšílenější kuriozita vůbec: replika dolu číslo pět, do kterého zpěvaččin tatínek fáravával. To mi připadá v Tennessee moc hezké - jako kdyby v Čechách bylo hornické muzeum v Polabí).

~ To už jsem byl přesvědčen, že si autoři expozic dělají srandu v cimrmanovském duchu. ~

A na všechny ty podivnosti hledí s blízkého kopečka indián v supernadživotní velikosti. Pro lepší představu o jeho mohutnosti za něj umístili ukázkou amerických rozvodů elektřiny: dřevěný kůl s transformátorem.

Poznámka autora: Tímto článkem opustím cizí kontinent a (budu-li živ a zdravý) přesunu se do Evropy. Myslím, že většina pořouchlého smyslu pro humor má kořeny na Britských ostrovech, což se pokusím dokázat. HISTORIE SE LÉPE PRODÁVÁ, KDYŽ SE TROCHU PŘIBARVÍ (NEBO ÚPLNĚ PŘEBARVÍ)

Reportáž z USA je na http://www.klaskova.cz/usa2011/usa_titul.php

Ba Liszt a Wagner...

režn
ěv

v Piešťanech

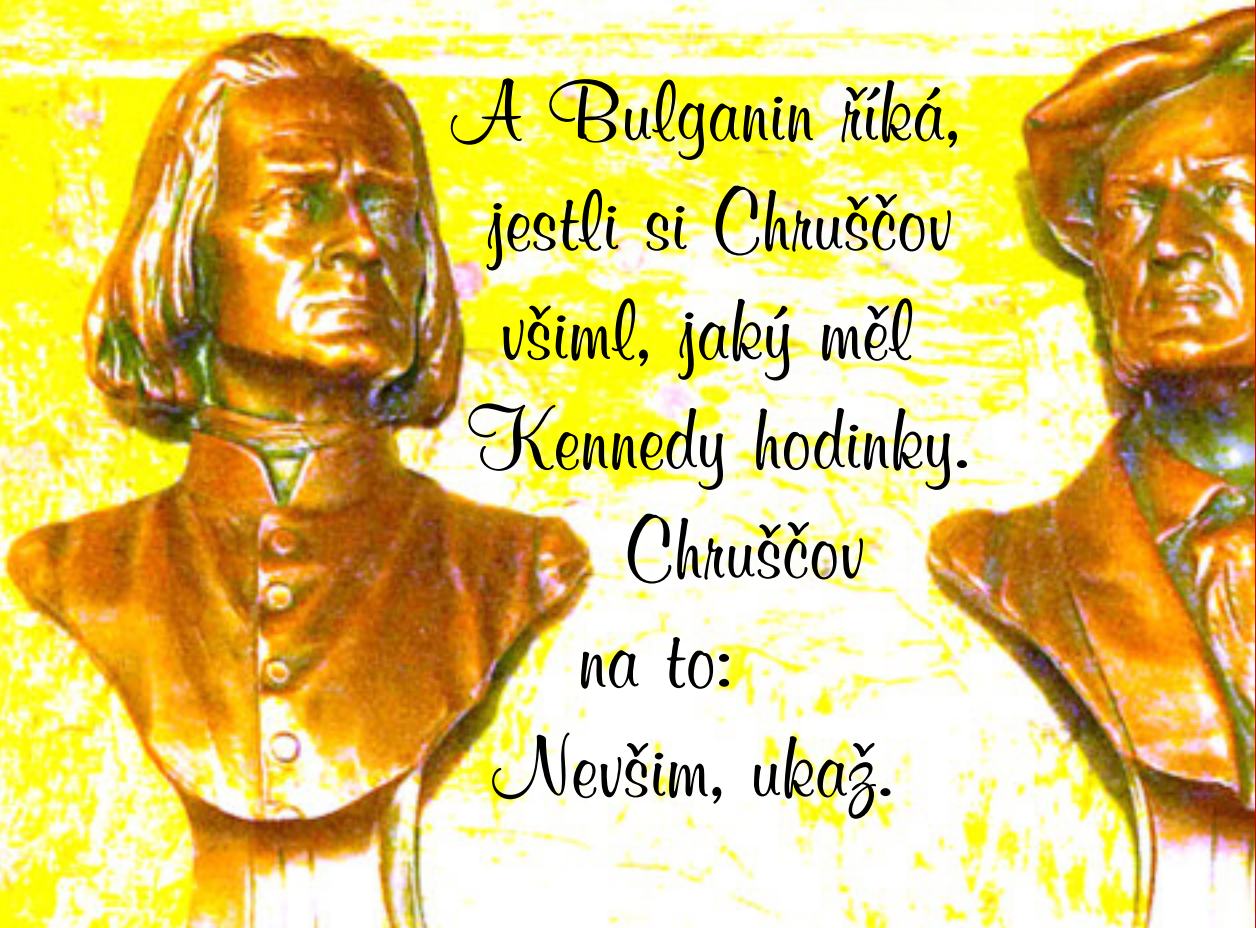
To znáte, jak
se vrací Chruščov
s Bulganinem
z USA?

2.

Ne.

3.

A Bulganin říká,
jestli si Chruščov
všiml, jaký měl
Kennedy hodinky.

Chruščov
na to:
Nevšim, ukaž.

K

osyg

in

At' si každy

Vyšlo:

Tato rubrika nemusí být jen „negativní“, ale může i soudružsky kvitovat (bacha Petro, to není o tobě!).

Přestože část detektivní produkce nahradila už dávno „společenský“ román, stejně jako sci-fi má filozofický přesah mnohem častěji než mudrování „klasických“ prozaiků, odborný literární agitprop tento fakt stále odmítá přijmout. František Kotleta, nejprodávanější autor české fantastiky, k tomu na dotaz v „nejčtenějším magazínu o knihách Neoluxor živě“ (červenec/srpen 2017): „Přestože se vaše knihy těší velké čtenářské oblibě, tak vy sám třeba v médiích moc vidět nejste.“, poznamenává:

„To je naprosto v pořádku. Literatuře, kterou píšu, hrdě a s láskou říkáme braková literatura, a osudem nás brakařů je, že nás mají sice čtenáři rádi, ale nezvou nás kázat do novin ani televize. A já jsem za to rád. Autoři dobrodružných románů mají hlavně psát, hledat inspiraci a bavit svého čtenáře. Nemají nabubřele sedět v televizi a dávat k dobru moudra a kázat národu. Ješ-

tě bychom pak zpychli a začali psát nějaké existenciální bláboly s mimozemšťany a dostali bychom za to nějaké ceny, jenže pak už bychom nebyli brakaři, a to by byla škoda.“

Svatá pravda.

Vyjde:

Z připravované knihy o nudě, kde se fundovaně prokáže, že nejen A. Moravia řešil tento zásadní společenský problém. Na rozdíl od dob minulých, kdy nuda byla proskribovaná, podle nejnovějších výzkumů je naopak nuda matkou mnoha vynálezů a revolucí. Bez nudy by se nejspíš ani většina z nás nenarodila. Z příspěvků starých cca jedno století uvádíme báseň J. J. Solečského: *Děvčete mého svátek* (Světlozor, 33/1913).

To je naprosto v pořádku. Literatuře, kterou píšu, hrdě a s láskou říkáme braková literatura, a osudem nás brakařů je, že nás mají sice čtenáři rádi, ale nezvou nás kázat do novin ani televize. A já jsem za to rád. Autoři dobrodružných románů mají hlavně psát, hledat inspiraci a bavit svého čtenáře.

vydává co chce...

František Kotleta, nejprodávanější autor české fantastiky, k tomu na dotaz v „nejčtenějším magazínu o knihách Neoluxor živě“

Sedíme pospolu
zeleném u stolu.
Již se lehounce blíží
nuda, jež oči klíží.

Sedíme v salonu.
Já hledím v záclonu,
tetinka mile se dívá,
děvče nudou mi zívá.

Pražádné pomoci
z té trapné nemoci.
I strýčka pomalá jímá.
Doutník mu uhas – dřímá.

Tetičky protáhlé hlasy
padají v umdlené řasy – – –
Je února druhého, pátek,
děvčete mého je svátek.

Ze starých letopisů

*Horo hoře, Horo Bílá!
Tys' nám zadávala
nejednoho syna! –
Zkrvavený Starý rynku!
Zde Vás popravili! –
Nezapomeň, synku!!
Pomstíme Vás jistě
ve strašlivé reži,
Vy hlavy předrahé –
na Mostecké věži! –*

*(Československý voják,
čís. 1-2. Vydáno ke dni
sv. Václava 28. září 1917.
Rediguje Rudolf Medek)*

Pedro Rodriguez

K

osyg

in

Neretro-neromán o nepaměti

Pamětníci si určitě dovedou živě vybavit jednu starší, notoricky častou scénu: v pražském metru sedí pasažér či pasažérka a nad ním nebo nad ní se nehybně sklání hlouček lidí. Mužů i žen. Nikdo z nich se téměř nehýbe, ani sedící, ani stojící, leč oči všech jsou očarovane přitahovány tím, co se děje v prstech či v dlaních dotyčné osoby: ta totiž zkouší složit Rubikovu kostku. Jen zázrakem nebo čile vlastním umem zvládnout šílený vynález jednoho maďarského učitele, hlavolam, který se s nadsázkou řečeno stal jedním z dobových symbolů Varšavského paktu. Pokus složit něco, co je víceméně nesložitelné, ztělesňoval i celkovou atmosféru, v níž se leckdy řešilo neřešitelné, a ve srovnání s tím se kejkle s Rubikovou kostkou stávaly neškodnou, leč i nadějeplnou dětinskou hrou mnoha dospělých občanů. Převáděno do užší literární mluvy tato kostka představovala cosi jako román s tajemstvím.

Nyní právě takto nazval a o něco podobného se pokusil talentovaný prozaik Vratislav Maňák, též laureát Ceny Jiřího Ortena (byl jí vyznamenán v roce 2012 za povídkovou knížku Šaty z igelitu). On sám svůj první román Rubikova kostka charakterizuje jako retro-román či román o paměti – a k názvu připojil záhadný, byť během vyprávění občas objasňovaný podtitul: Stručné dějiny uchavců. Snad i z toho důvodu celý román začíná dlouhým citátem z příručky o hmyzu. Leč uchavci neuchavci, je záhodno v prvé řadě hledat přesnější žánrové určení autorovy knihy: jelikož převážná většina tzv. děje se odehrává v současnosti nejsoučasnější, jen s velkým sebezapřením můžeme přiznat této próze charakter „retro-románu“ a připustit, že by jím mohl být. Co se románu-paměti týče, s touto kategorií je to taktéž nadmíru ošemetné: platí, že všechny postavy (zčásti to platí i pro protagonistu Rubikovy kostky) si úplně všechno pamatují, zvláště pokud jsou ochotny si na to či ono vzpomenout čili vše si vybavit, vyprostit z paměti, která je vskutku bezednější, než by se zprvu zdálo.

Jenže ve svém vzpomínání (které je do určité míry alfou i omegou této prózy) jsou veškerí autorovi protagonisté až hříšně střídaví. Na co si vzpomenou, o tom raději nechtějí příliš mluvit, a to, o čem hovoří či pohovoří, to bývají samé nedořečenosti, zahlazované pramálo nesdělujícími všednodenními promluvami. Nakonec nejvíc o zvolna se projasňujících pnutích v ději a v psychologii po-

rubikova
kostka

host

stručné
dějiny
uchavců

vratislav
maňák

sta vypovídají zvláštní zámlky a mezery v dialozích. Jenže ta tajemství kolikrát nejsou natolik tajemná, aby se kolem nich provozovalo tolik tajností, často hodně spekulativních neboli tuze vyumělkovaných. Proto bychom se záhy mohli přiklonit k obecnému definování Maňákova románu (s přihlédnutím k podtitulu *Stručné dějiny uchavců*) povýtce jako kultivovaně vyprávěného, leč mlčenlivýmihovory a upovídaným mlčením přetíženého „románu s tajemstvími“.

Lze to stanovit i mnohem přesněji: máme v tomto případě činit v prvé řadě s psychologickým románem utkaným z nekonečného přediva polopravd a předpravd. To znamená z osobních a sociálních rébusů (čili z laviny možných řešení vyžadujících kontejner Rubikových kostek), které nebudou nikdy vyjasněny či zodpovězeny, z nejasností, které žijí a budou coby narativ an siich žít toliko v náznaku a napořád v samých náznacích. Jinak by totiž spisovatelova druhá prozaická knížka, zbavena nezodpovězených rodinných hádanek či hlavolamů (kam se na ně hrabe zcela neškodná Rubikova kostka!), nejednouaskadérsky balancovala nad propastí banality. Zejména tato životní či společenská banalita se může zdát natolik nezměrná, až nezbyvá než žasnout, ne-li dokonce opakovaně žasnout, proč právě jí Vratislav Maňák věnoval tolik vypravěčské péče a především neúměrně mnoho prostoru. Zvláště když zároveň prozaik jako kdyby souběžně psal a do textu knihy vložil i druhý, paralelní román či svébytné prozaické pásmo.

Ta „vložená“ historie od počátku nemůže symbolizovat ani ztělesňovat nějakou Rubikovu kostku č. 2, i když rovněž zde je základní problematika obestřena nemalými záhadami a musí se vyrovnávat s jinými propastmi: především totiž s propastmi zapomnění. Jde ovšem o značně nesouměřitelný příběh: o vzpomínky pamětníků na tzv. červnové události v Plzni 1953: na den či dva, kdy dělnické nepokoje, jež v západočeském průmyslovém městě vypukly po vyhlášení tzv. měnové reformy (díky níž obyvatelstvo víceméně přišlo o úspory v kampeličkách), přerostly ve svého druhu povstání proti „protilidovému“ režimu, halícímu se do frází o „lidové demokracii“. Tyto bytostně epické pasáže vynívají v Maňákově neretro-nerománu jako samostatný soubor osobních dokumentárních svědectví, opírajících se o symptomatickou výzvu: Promluv, paměti! Speak, memory! Až na sporadické výjimky se tu všude prozaik přiklání k postupům takřečené „oral history“ a uplatnil i velké množství prozkoumaného materiálu, který se na toto opomíjené téma v Plzni nashromáždil. Nyní se vybrané či využitě dokumenty podílejí i na určité beletristické výpovědi a spoluvytvářejí ji.

Jenže mezi oběma zvolenými narativními rovinami románu (či prózy) neboli mezi psychologickým příběhem s tajemstvími a mezi dokumentárními záznamy toho, co nemělo být zazna-

menáno a dlouho, předlouho zůstávalo zapovězeným ovocem (v české literatuře se tzv. plzeňským povstáním pracujících lidu průkopnický zabýval pouze již zesnulý Jaromír Šesták v nedoceněném románu *Babylonská věž*), se v knize vytvořila hluboká vypravěčská propast. Přítomnost Plzně má sousedit s minulostí Plzně, leč jde o příliš nesrovnatelné a nesouvisející dějinné fáze a nevede k výraznému estetickému účinku, když spisovatel pilně tká pavučinové nitky, poněvčí v syžetové tkáni a v dílčích motivech, aby včerejší a nynější světy alespoň do určité míry spojil a propojil.

Kráčí přece o to, že události 1. června 1953 v Plzni (jistěže i v jiných městech a místech) probíhaly ve znamení velkých, neboli stejnou měrou tragických a tragigroteskních dějin, byť jistěže v malém, regionálním měřítku, zatímco zčásti sterilní, zčásti skurilní současnost je v Rubikově kostce vylíčena jako dějinnost pohříchu veskrze nulová, mizivá a nicotná. Vzpomínat na „červnové události“ se u nás neskutečnou dobu zapovídalo a paměť o nich byla totalitně umlčována a potlačována, nyní však i tato historická paměť (v rámci osobních příběhů) beznadějně vyprchává – a současné události či spíše ne-události k podobným dějinným vzpomínkám neinspirují. Spisovatelé ze všech zemí na východ od Chebu se nyní spojují v kormutlivém konstatování, že cokoli se děje ve střední a východní Evropě, v podstatě nikoho nezajímá. Někdy by se zdálo, že ani některé spisovatele z těchto regionů. Nepaměť má čím dál víc zelenou a postpravdy slaví triumf.

Co tedy Vratislav Maňák ve své druhé knížce úhrnem nabízí? Nikoli „stručné dějiny uchavců“, to není a nemá být kunderovský žert, nýbrž umně, byť poněkud nestřídmě komponované vyprávění, které přes autorovu narativní profesionalitu vyústí v banalitu svého druhu s několikanásobně banálním rozuzlením. Vedle toho autor přichází, jak již jsme zdůraznili, taktéž s čímsi jako s paralelním, dokumentárním příběhem, referujícím o krušné banalitě tzv. pozemských dějin a v rovině osobního svědectví ji také reflektující. Ten nakonec tvoří osu i páteř knihy, měl by být vysázen jiným písmem a čten co nejpozorněji. Zatímco psychologické pavučiny žel vyprovokovaly glosátory k infantilním otázkám typu: „K čemu dojde, když rozbijete keramického slona? – Jak začala historie uchavců? – Je otec nevěrný své ženě? – Zachoval se dědeček tehdy čestně?“ Takové ne-japné prostoduchosti si prozaik věru nezasloužil. Zároveň je to však i varování, jestlipak se za fasádou románu nevrší hlušiny.

Vladimír Novotný

Vratislav Maňák: Rubikova kostka. Stručné dějiny uchavců. Host, Brno 2016

K

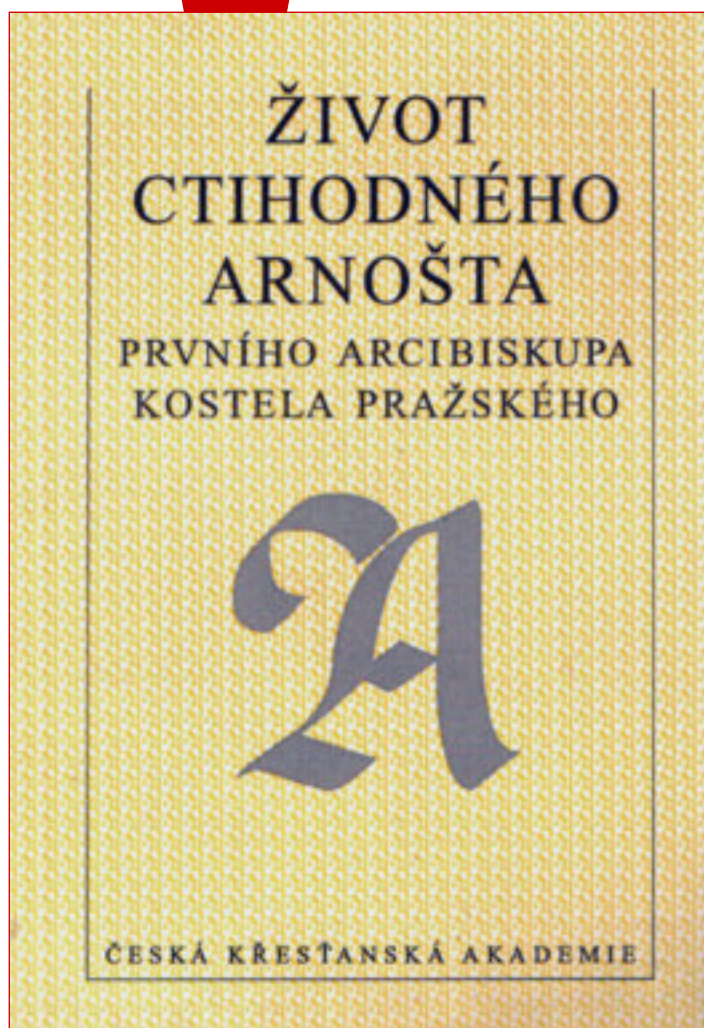
osyg

in

O literatuře starší a staré

Věru ne vše z textů starých dob máme u nás zdokumentováno a vydáno; a přitom nemůžeme říci, že bychom jimi kdy byli zaplaveni. Různice politické či náboženské zůstavily nám toliko torza z literární tvorby určitých epoch (z takové doby předhusitské například) – torza, skrze něž zahlédneme sice někdejší bohatství, ale je to stejné, jako když nám z nádherné vitráže zbývá několik úžasně opracovaných sklíček.

Ke dvěma takovým jsem se nedávno dostal; a žasl a špekuloval si nad nimi. Někdy, pravda, i nad věcí natolik povrchní – jako je otázka, zdali dávnější Truhlářův překlad Života ctihodného Arnošta prvního arcibiskupa kostela pražského, poprvé samostatně tištěný v roce 1940 v Edici Vinohrad, nemohl být pro polistopadové vydání v České křesťanské akademii poněkud aktualizován (aniž by pozbyl jistě ždané vznešenosti stylové); či zda Sermo

de pace / Řeč od míru Jana Husa nemůže na příslušných místech obsahovat terminologicky v daném kontextu obvyklejší pokoj nebo společenství (místo mír či obecnství)...

Nicméně mne zaujala především aktuálnost středověkých textů. Přičemž onen vycházející z pera Viléma z Hasenburka (děkana Vyšehradské kapituly) vzniká už někdy v letech 1364–1368 (tedy těsně po Arnoštově smrti) a zajímavě se řadí do dobového literárního kontextu: stojí na pomezí mezi legendou a životem / zrcadlem ("současníkům zrcadlem a potomkům zářícím příkladem").

Přes poměrnou svoji stručnost a literárnost podání, jež má manifestovat autorovu zběhlou v dobových rétorických figurách, jeho vzdělání a sečtělou, nám text prozrazuje mnohé nejen o duchovních proudech, ale také o kořenech, jimiž až do doby Karlovy prorůstají pozdější církevně-opravné snahy. Nezdá se, že by krize elit, provázená úpadkem mravů (krize, zřetelně se dotýkající také stavu duchovního) byla jenom uměle vytvořeným kontrastem ku zbožnosti a vpravdě sebe-kritičnosti Arnoštově („Od povýšení svého až do smrti své zapisoval do jisté knihy nedostatky své duchovní vlastní rukou.“). Tu dokládá také zápis Zázračného vidění pana Arnošta arcibiskupa pražského, který následuje za sepsáním Vilémovým (mimochodem: ani toto se neděje mimo dobový kontext: něco podobného nalezneme ve snové vizi dauphinovy smrti ve Vlastním životopise Karla IV.): zřejmě za zpěvu Salve Regina otočila se bohorodička na obraze ku zpívajícímu (tehdy ještě scholárovi u kladských johanitů) Arnoštovi zády; „jelikož jsem se stavěl hodným vně, ale uvnitř v myšlenkách a skrytých skutcích byl jsem velký hříšník.“ – praví tento na konci života ve vlastnoručním vypsání uvedené události; jež mělo býti čteno ve všech arcidiecézních kostelích.

Kradí se dozvídáme o zřízení pražského arcibiskupství (1344) či vzniku Arnošto-

vých Statut (1349); právních předpisů, které mají život věřících uvést do souladu s desaterem (mimochodem: jde o možná vůbec první u nás – v roce 1476 v Plzni – tištěnou knihu). Nicméně mne zaujala také soustavná Arnoštova péče o vzdělání kněží; za vlastní peníze je vydržoval na univerzitách v Boloni nebo Padově. Vilém také vysvětluje, jak se to mělo s údajnou Arnoštovou kandidaturou na místo římského biskupa: jako kandidát „cizí národnosti“ neměl (tehdy) fakticky šanci. A dovolíte-li, uzavřu své čtení pasáží podnes aktuální: „neboť tenkrát na nejvyšším místě dobře se vládne, když představený neřestem spíše než bratřím vládne.“ Leč: Nejsou TOHLE slova do pranice?

Tak snad abych přešel ku spisku Husovu. Přes jeho název se nám ovšem nepovede o mnoho lépe – jak seznáme z okolností jeho vzniku. Jde totiž o řeč, již chtěl M. Jan Hus proslovit před kostnickým koncilem. Autor předmluvy František J. Holeček nám o ní praví: „...vychází z perikopy, čtené zpravidla o svátku Šimona a Judy, který v roce 1414 připadl na poslední říjnovou neděli, bezprostředně předcházející svátek Všem svatých dne 1. listopadu, k němuž byl sněm svolán.“ – Husovi však jeho proslov nebyl dovolen. Možná pro kritiku, již ve své řeči o míru adresuje do vlastních řad: církve tehdy zmítané rozkolem (ve hlavě: dvoj-, nakonec dokonce troj- papežství; i údech: na straně jedné upadající morálka, vzdělanost kléru, na druhé straně řada lidových opravných hnutí jdoucích za hranice křesťanské věrouky), mravnostními skandály, touhou spíše po moci a po majetku než po skutečně zbožném životě, takže nakonec „opuštěná je nejenom od kacířů a rozkolníků, nýbrž dokonce od svých tak zvaných synů, kteří se sedmi smrtelnými hříchy oddělili od této svaté církve.“

Jistě i zde budete chtít ode mě slyšet něco stále aktuálního!? – určitě to budou obrazy působivě svědčící o Husově způsobulosti v umění literárním („Spíše se lesknou

polštáře než oltáře.“), mnohdy velmi expresivní („říhavost z přejedení i přepití“). Možná sem mohu zařadit také úryvky odkazující k dalším Husovým textům, v nichž rozvíjí svoji nauku (někdy i za hranice katolické církve; vizme výše uvedenou pasáž o vydělení se sedmi smrtelnými hříchy), nebo k těm, které hlouběji některé myšlenky Řeči... osvětlují (může například jít o Husovy dopisy – v tom Janu Kardinálovi tvrdí: „Lépe je zemřít než špatně žít.“).

Samozřejmě mne napadlo, že bych si rád přečetl také argumenty Husových odpůrců před koncilem a na něm – domnívaje se, že všichni (z těch domácích) snad nebyli jen bezpáteřnými přeběhlíky: zastrašenými obavami a získanými sliby. Vždyť takový Stanislav ze Znojma je vnímán jako originálnější teolog než Hus...?

– Jenomže to bychom jej museli mít přeložené, vydané a komentované! Setrvejme tedy u Husa a pravme: Ve své Řeči si mne získal především oním protikladem mezi mírem Božím a mírem světa. Co je mír světa – můžeme zjistit pouhým nahlednutím do denního tisku: humánní, organizované zabíjení (pokud možno daleko za našimi humny). Zařízené a řízené tak, aby se nás příliš netýkalo – a pokud, leda tak, že bude ekonomicky i politicky výhodným. Mír Boží je něco mnohem těžšího i podstatnějšího. Vzniká cestou smíření s Bohem (pro ateisty či jinak věřící: respektem k nadosobně platným hodnotám), se sebou samým – teprve poté je možno nalézt adekvátní vztah k těm druhým. Nuže se podívejme, jací jsou ti, kteří nám a za nás vládnou...? – druhá půle čtrnáctého a počátek patnáctého věku!? – kdežpak: druhé desetiletí třetího tisíciletí. Stále nic nového pod sluncem. Jeden arcibiskup a druhý – pro některé kacíř. Ale žili naplno. A zemřeli důstojně. A my: možná špatně, hlavně domněle spokojeně žijící? Může býti kacířů tam, kde není víry?

K

osyg

Kdo nečte, ten se nechvěje, kdo se nechvěje, tak není v souladu se životem

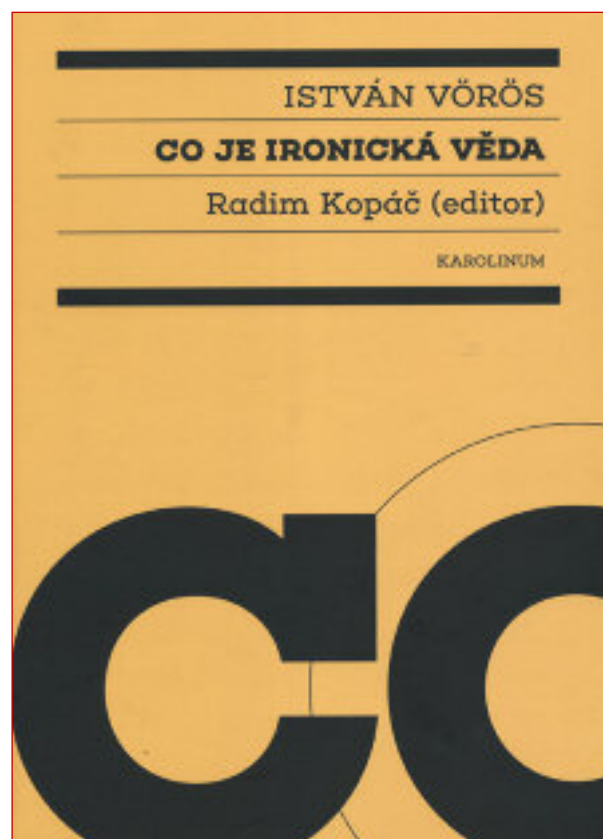

*Z*atímco o korejském filmu máme aspoň nějaké ponětí, korejská literatura u nás patří k exotickému písemnictví. Světový úspěch spisovatelky Han Kang (1970) odstartovalo udělení Mezinárodní Man Bookerovy ceny (2016) téměř deset let po korejském vydání. Částečně na tom má podíl Debora Smithová, pro niž to byl překladatelský debut. Přestože podle koreanistů její převod příliš neodpovídá původnímu textu (Smithová i některé části vynechala), čtenáře i kritiky oslnil. Román o třech částech, které na sebe obsahově navazují, ale vždy mají jiného vypravěče, začíná změnou stravovacích návyků provdané ženy Jonghje. Ta jednoho rána odmítne jíst maso i vejce a tento zlom je jen začátkem její vzpoury proti „obyklému“ životu: proti manželovi, rodičům, konvencím, normalitě končící potřebou proměny v podřazenou součást přírody. Výsledkem tohoto proticivilizačního výkonu je postupná sebedestrukce. Pro pořádek je třeba přičinit poznámku: jde o jihokorejskou autorku a český překlad je pořízen z originálu.

Han Kang: Vegetariánka (Přeložila Petra Ben-Ari. Odeon)

Pokud bychom prozaické texty rozdělily podle způsobu zpracování příběhu, jedním ze základních typů jsou vzpomínky. Nejčastěji bývají lineární, to téměř vždy funguje, a pokud jsou navíc ve formě rozhovoru, pomáhá to autorovi zrychlovat či zpomalovat tempo, zahustit ho či odlehčit. Hlavní hrdinkou románu polského spisovatele, překladatele a výtvarníka Jacka Dehnela (1980) je jeho babička Lala, jejíž vzpomínání připomíná řeku. Jednotlivé prameny (vzpomínky na všechny tety a strýce a praty a prastrýce) se propojí v jediný tok (druhá světová válka, vztah s Němci a Rusi). Pak štafetu převeze její vnuk Jacek, ale to už jsme v deltě veletoku – minulost vtéká do současnosti. Rodinná sága, odehrávající se v prostoru mezi Kyjevem a Gdaňskem, je přehlídkou pošetilosti odvahy a pragmatismu zrady. A k tomu občas trefná poučení. Třeba: *Bohové totiž týrají smrtelníky tím, že jim zjevují pravdu, pouze jsou-li přesvědčeni, že zůstane nepochopena.*

Jacek Dehnel: Lala (Přeložil Michal Alexa. Větrné mlýny)

Zahraniční bohemisté jsou důležitou součástí literárního mechanismu. Nejenže propagují českou literaturu ve svých zemích, komentují ji, překládají, ale často jsou schopni vidět a popisovat něco, co my vidět nemůžeme, nebo to přehlédneme jako nezajímavé. István Vörös má navíc „výhodu“, že je sám aktivním tvůrcem. Téměř dvacítky jeho textů je protkána výrazem „ironická věda“, jako když „špekujete“ maso. Ironickou vědu vysvětluje autor předmluvy Lubomír Machala: *Ironická věda ironizuje vědu tím, že mezi své badatelské prostředky zařazuje beletrii a vedle logiky též asociaci a intuici.* Tahle cesta je v českém prostředí mimořádně zarubaná, protože z vědy si přece šprťouchlata dělat nelze, zní tu naším hájem, i když ironie nemá se šprťouchlaty co dělat. Pěkný autorův text je například o VI. sjezdu spisovatelů (*Revoluce proti sobě samým*). To je dost vypovídající název, který je možné použít vůbec na české dějiny emancipačního procesu, jak na konci 19. století, tak na celé 20. století (a bohdá to tak bude i v této století). A jednu geniální větu z textu: *Deset let dopředu, sto let vzad.* Což je taky mimochodem legrační odkaz na Leninovu práci *Jeden krok vpřed, dva kroky vzad*. Editor rozdělil studie do dvou oddílů (*Co je ironická věda* a *Duch Švejska v české literatuře sedmdesátých let*). Nicméně, stále čekám (a věřím), že někdo z bohemistů vytáhne nějaké opomíjené jméno, nebo zcela neznámé, a dokáže nám, jací jsme ignoranti. Zatím se tak ale nestalo...

István Vörös: Co je ironická věda (Editor Radim Kopáč, Karolinum)

Jakub Šofar

K

osyg

in

Písmácký art-brut

„– představuji si ráj - / ženské prdele kam ruce dosáhnou;“ upozorňuje mne na poněkud subverzivní vnímání světa i literatury Vlado Matuška ve své druhé básnické sbírce *Cestou do samoty prší tmou pruhy pomeranče*. Oproti prvotině *Za nehty rez se toho mnoho nezměnilo*; ubylo snad gest příliš rozmáchlých (i zbytečných obsceností), s rezignací narůstá potřeba účtování nad sebou i nad životem: přestože je autor narozen v roce 1968 (v Boskovicích, a „žije celý život v Letovicích“), jako by už cítil blížící se závěr usilování tvůrčího i milostného (zároveň s nepatřičností bytí kdesi na okraji společnosti). Nad věcmi posledními vítězí nicméně pořád ještě věru nucený a hodně kyselý úsměšek, škleb: „cvokař mi bude chodit chcat na hrob / omyje mne na kost.“

Jako člověk živící se rukama (co keramik) a později žijící ze sociální podpory zůstává básníkem neškoleným; přestože občas kradí vyzradí, co všechno přečetl a zná. Snad mohu hovořit o jakési až nezpůsobnosti: dokonce možná záměrném nevědění, co se v poezii smí - a co do ní nepatří. A snad k tomu ještě mohu dodat, že právě tam, kde se co možno nejvíce blíží (metaforikou, užitím básnických emblémů, aktualizovaným slovním pořádkem, elizemi, novotařením slovtvorným či gramatickým) představě toho, jak by asi ono tradiční básnění mělo vypadat, také mne nejvíce nudí - neb si říkám: jestliže píše takto - proč potom chodit ku kovářičkovi!? Který: „žízni k dálkám za návěštím hvězd.“

Nu samozřejmě, Matuška se mohl například poučiti o tvarové uzavřenosti básně, o tom, že by tato měla odněkud někam směřovat, měla býti gradována a možná také pointována (...a dokonce připouštím, že na scelení sbírky i jednotlivých jejích čísel má svůj podíl zodpovědný redaktor Jindřich Jůzl; a jsem ochoten uznat, že to tedy asi byla pěkná fuška). Leč zrovna pro tohle bych asi Matušku nečetl. A půjdu ještě dále: Dovolím si totiž tvrzení málem svatokrádežné, že Matuška bych vlastně nečetl pro žádnou z jeho básní.

Ty z vás, kteří mne už - už podezíráte z nějaké podivné verze (kritického) masochismu, si dovolím uklidnit následujícím dodatkem: tedy - ne pro celky jeho básní. Právě v těchto celcích nacházím ovšem (co jich součástí) věci nad míru zajímavé, půvabné, osvěžující. Jsou ostatně několikerého typu; a vesměs se z onoho tradičního básnění vymykají. Svojí nepatřičností. Tohle prostě do poezie nesmí! - Ale kdo nám to nakázal? - Vezměme jen čistě věcné podání: „stojím na mostě a plivu do potoka;“ nebo: „pro kapky na kašel jdu si.“ Celek básně věcně, prostorově a někdy také časově ukotvují, mluvčího básně blíže charakterizují a vsazují do jejího „dění se“ (včetně nenápadného vytčení jeho vnitřního ustrojení „před závorku“) - a zároveň nám (s naší životní zkušeností) umožňují se do onoho mluvčího promítnouti. Od konkrétního bývá u Matušky krůček buď k symbolnému přesahu („jsem ten který uhýbá pohledem / při podání ruky“)

nebo naopak k věcnému předpokladu abstraktního (často za současné subverzivního jeho podání: "fantazie je černá páska"). Neškolenost (nevědomí, že takto to být a stát nemůže) spolu se snahou o zvěčnění přináší zvláštní, údiv budící (pokud ne už objevná) slovní spojení: „verbuji výrazy i posunky.“

Budeme-li parafrázovat klasika, můžeme říci, že v Matuškově poezii není nic (dobrého), co by předtím nebylo ve smyslech. Zejména jeho pozorování jsou stejně přesná jako nová: „chlapek každé slovo doprovází tělem.“ Myslím, že poněkud složitější obrazy / rozvahy koření právě v oné zkušenosti smyslové: „nakolik je světlo stydlivější zvuku?“ Dokonce i tehdy, dožadují-li se naši spoluúčasti, jíž je jim potřebí, aby se rozžily do všech svých možností: „dívka přes krásu krásná.“

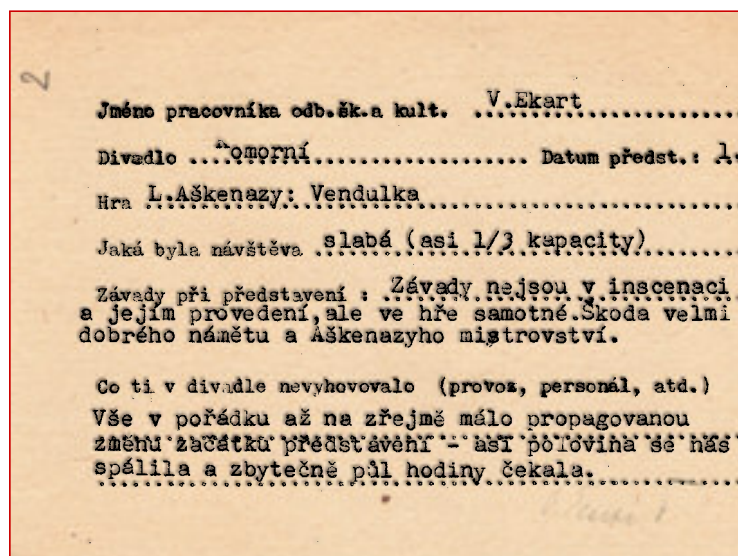
Této spoluúčasti bude koneckonců zapotřebí pokaždé, má-li z oněch záseků, dílčích nálezů být stvořen nějaký ucelený, řekněme, příběh (vizme jen název jedné z básní: Román v devíti řádcích). Ten je nám dokonce někdy explicitně en miniature nabídnut: „chlap co zde onanoval za pivo / kulhá přes zarostlé nehty / směje se že jsem blbec / když jsem ho pozdravil.“ Škoda jen, že jemu ani jiným není ponechán čas na doznění v tichu...

Pro silnou vizuálnost stejně jako subverzivnost Matuškových textů jsem nad nimi uvažoval o jakési mimoděk nalezené variantě surrealismu (odvozené více z podoby či podstaty věci než úvahou nad literárními tradicemi). Variantě vznikající z ochoty hovořit o tom, o čem se v poezii obvykle nemluví – a jít při tom až na „lidmi okousané maso.“ – nebo pro jiné maso: „někde je svět kde ženy rozevírají pysky před ústy.“ – Eros, ta naos. Snad i s důvěrou, že se nad našimi hroby budou scházet milenci s krabíčkem. Ale už zde na zemi jsou hrany obrušovány naivistickým poetismem fričovské ražby: „kostel na řetěz / aby neutekl po lodích.“

„Prostupuje chlad,“ „stále tisknu do bláta harddisku / až umřu třeba / spadnu jak Hruška.“ – Nechce se mi špekulovat, zdali se k našim potomkům Vlado Matuška vrátí jako nositel některé z literárních cen. Zůstává pro mne autorem existenciálně vypjatých veršů a torz, mluvčím člověka marně toužícího po pospolitosti (včetně úspěchů milostných: „rozkládám se se všemi ženami / co neuměly pohládít“) a z vnitřních i vnějších příčin odsouzeného k pobytu na okraji společnosti. Který však také zde vyniká: potřebou svoji situaci reflektovat, pojmenovat a sdělit: „kráčí tmou přiložit ucho na kolej.“

Ivo Harák

Vlado Matuška: Cestou do samoty přší tmou pruhy pomeranče. Jonathan Livingston. Praha 2016. 1. vydání. Náklad a cena neuvedeny. 68 stran.

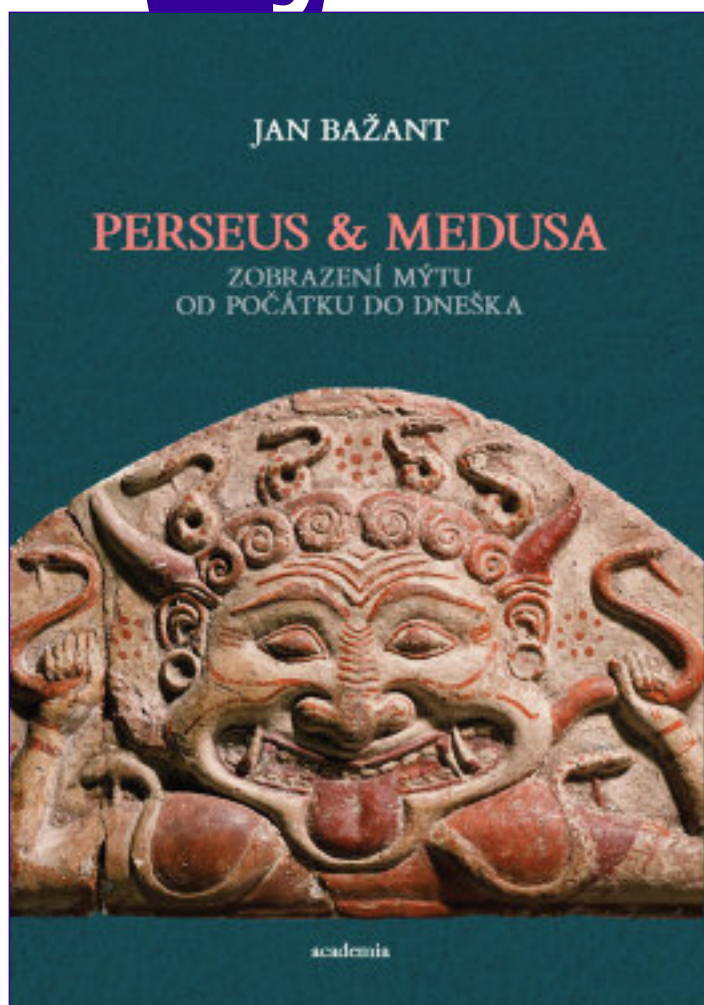

P

odgo
rny

Nakladatelství Academia doporučuje

Jan Bažant: Perseus & Medusa

Ztvárnění antických mýtů jsou dnes pro většinu lidí nesrozumitelná. A to je škoda. Cílem této knihy je, aby neohrožený Perseus, hrůzná Medusa, obětavá Danae, krásná Andromeda a tajemný Pegas znovu promluvili. Publikace ovšem není určena pouze odborníkům, její text je v podstatě komentářem k autentickým pramenům – textům a především k pěti stům typickým zobrazení Perseova mýtu.

VZNIK MÝTU | Antické
obrazové typy

ANTICKÉ OBRAZOVÉ TYPY

V této části knihy se podrobněji podíváme na jednotlivé obrazové typy mýtu o Perseovi a Meduse. Rozdělili jsme je do kapitol pojmenovaných podle jejich hlavních protagonistů. Kapitola *Medusa* ukazuje, že tato mytická bytost nebyla v řecké představivosti spjata výlučně s hrdinou, kterému je věnována kapitola *Perseus*. Následující dvě kapitoly, nazvané *Danae* a *Andromeda*, zdůrazňují fakt, že hrdinův život a jeho činy byly spjaty nejenom s Medusou, ale i s dalšími dvěma ženami. Všechny spojuje to, že byly výjimečně krásné, za což také musely výjimečným způsobem zaplatit. Z hrdinovy matky Danae se stala běženky pouze proto, že se do ní zamiloval Zeus. Medusa byla trvale zohavena kvůli své krásce, která přilákala Poseidona. Zohavenou dívku nakonec Perseus zabil. Díky Meduse se tento hrdina dostal do Etiopie, kde zachránil Andromedu, která měla zemřít kvůli tomu, že se její matka chlubila svou nebo dceřinou krásou. Zatímco Řekové věnovali největší pozornost Meduse, Římané jednoznačně preferovali příběh s Andromedou. V řeckém umění byl Perseus nejčastěji zobrazován, jak zabíjí bájněho netvora, v římském umění Perseus nejčastěji osvobozoval princeznu odsouzenou na smrt.

Příběhy Danae, Medusy a Andromedy byly s Perseem spjaté, ale každá z těchto mytických postav měla také své vlastní příběhy, kterým budou věnovány samostatné podkapitoly. Téměř zcela nezávislý na mýtu o Perseovi byl příběh o okřídleném koni, který se narodil, když hrdina setnul Meduse hlavu. K němu obrátíme pozornost v páté kapitole *Pegas*, s níž souvisí i následní kapitola *Bellerofon*. Tento hrdina se s Perseem nikdy nesesetl, pouze si ohočil Pegasa, na jehož hřbetě přemohl Chimairu. Hlavním důvodem, proč jsme Bellerofontovi věnovali takovou pozornost, byla skutečnost, že v poantické Evropě začal být na hřbetě Pegasa zobrazován také Perseus. Perseus a Bellerofon tak částečně splnili v jednoho hrdinu.

MEDUSA

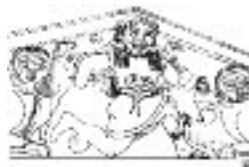
V antickém umění nebyl nejčastěji zobrazovanou postavou mýtu o Perseovi sám hrdina, ale jeho protivník, strašlivá Medusa (Krauskopf 1988, Paoletti 1988, Medusa 2001). Objevovала se ve dvou různých podobách se zcela odlišným významem a funkcí. Najdeme ji jako mocnou bohyni, o níž bude pojednávat podkapitola *Vládyně zvířat*, ale mnohem početnější byla zobrazení její hlavy, kterým se budeme věnovat v podkapitole *Gorgoneion*. Tento ochranný amulet byl spojován především s bohyní Athénou, a proto se třetí podkapitola této části knihy jmenuje *Athénino gorgoneion*.

Antické
obrazové typy | VZNIK MÝTU

59. Medusa s Pegasem a nedochovaným Chrysaorem. Řecký terakotový reliéf z Athénsina chrámu v Syrakusách, pozdní 7. století př. Kr., překresba.

60. Medusa s Pegasem a Chrysaorem. Řecký bronzový reliéf z Olympie, pozdní 7. století př. Kr., překresba.

Vládkyně zvířat

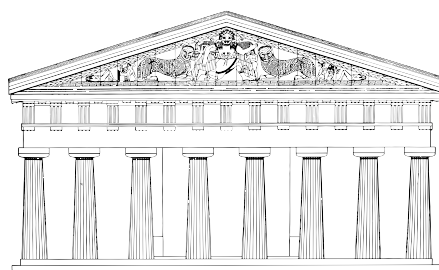
Současné s tím, jak začalo být zobrazováno stěti Medusy, se v Řecku objevují první zobrazení, na nichž je netvor se svými dětmi Pegasem a Chrysaorem (59, 60). Tato zobrazení ukazují na paralelní mytickou tradici, protože Hesiodos se vyjádřil zcela jasně – Pegas a Chrysaor spatřili světlo světa, poté co jejich matka zemřela. Tuto verzi najdeme na pozdějších zobrazeních, kde jsou Pegas a Chrysaor ztvárněni, jak vyskakují z matčina bezhlavého těla. Na zobrazeních z pozdního 7. století před Kristem však Pegas a Chrysaor doprovázejí Medusu, která je v plné síle. Je vyobrazena zepředu, ale nohy jsou zachyceny ze strany a ohnuté v kolenu, což byla výtvarná konvence pro zobrazení běhu nebo letu. Demonstruje svoji moc akčním postojem, hrozným zjevem, křídly na zádech i na botách a v neposlední řadě svými potomky.

Na přelomu 7. a 6. století před Kristem byla v Řecku obnovena monumentální architektura se sochařskou výzdobou (Marconi 2007). Na vůbec nejstarším kamenném reliéfu, který zdobil štít řeckého chrámu, najdeme Medusu s jejími dětmi – důkaz o významné roli Medusy v řeckých náboženských představách (61). Uprostřed štítu Artemidina chrámu na Korfu byla Medusa s hady ve vlasech a s hady místo opasku, je zobrazena v akčním postoji s křídly na nohou (62). Vedle Medusy vidíme nalevo Pegasa, z něhož se zachovala zadní část, a napravo Chrysaora, z něhož se zachovala naopak horní část. Mohutní lvi, kteří jsou zobrazeni po stranách, jsou Meduse evidentně podřízeni. Je zachycena jako vládkyně zvířat, stejně jako byla zobrazována Artemis, které byl chrám zasvěcen.

Zobrazení Medusy s Pegasem a Chrysaorem v náručí jsou podobná zlé mezopotamské bohyni Lamaštu. Ta je zobrazována se lví hlavou a s hady v ruce, jak kojí prase a psa, tedy jako

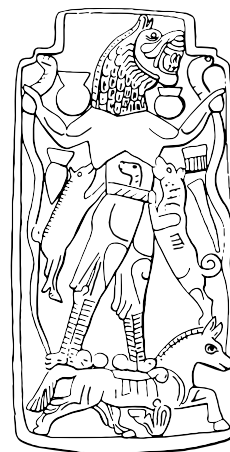
62. Medusa na štítu Artemidina chrámu na Korfu. Kamenný reliéf, kolem 580 př. Kr. (detail), překresba.

82

VZNIK MÝTU | Antické
obrazové typy

61. Západní průčelí Artemidina chrámu na Korfu, kolem 580 př. Kr., překresba.

63. Lamaštu. Novosasyrský kamenný amulet, 800–550 př. Kr., překresba.

vládkyně zvířat (63). Řeční umělci, kteří vytvořili obrazový typ Gorgony s Pegasem a Chrysaorem, určité tato mezopotamská zobrazení znali. Převzali z nich však pouze kompozici a postoje jednotlivých postav. Lamaštu má totiž s Medusou jen přímé spojení. Medusa byla smrtelně nebezpečná, ale žila na druhém konci světa a dala Řekům a Římanům ohromný dar, Pegasa, s nímž přišla umělecká inspirace. Lamaštu znamenala ztělesnění čirého zla a byla lidem neustále blízkou – byla původcem dřevěných snů a nemocí, působila potraty, kradla novorozence, pila lidskou krev, znečišťovala řeky a ničila veškerou vegetaci. O Meduse nemáme z antiky ani jednu zprávu, že by ublížila nějakému Řekovi či Římanovi. Proměnila sice v kámen každého, kdo se přiblížil k jejímu sídlu, ale nikdy je neopouštěla.

O tom, kde Medusa žila, existují v antických pramenech protichůdné informace. Podle Hesioda žila daleko na západě, až za Atlantským oceánem, epická báseň Kypria z konce 6. století před Kristem upřesňuje, že to byl skalnatý ostrov, který se jmenoval Sarpedon.⁹⁵ O několik let později Pindaros umístil Gorgony na daleký severovýchod a zdůraznil, že k nim nelze dojet ani doplnout na lodi.⁹⁶ V athénské

95 Kypria zl. 30 West.

96 Pindaros, Pythijské zpěvy, 10, 29–48.

83

Antické
obrazové typy | VZNIK MÝTU

hře z 5. století před Kristem jsou Gorgony umístěny na daleký východ, kde je věčná tma, takže jde o severní končiny.⁹⁷ Ve Forkynových dcerách však Aischylos umísťuje Gorgony naopak na jih, protože v této hře Perseus hodil oko Grail do Tritonova jezera, které je v Libyi. Vůbec nejčastěji byly Gorgony spojovány s Libyí.⁹⁸ Názory na sídlo Gorgon se různily, ale všechny prameny se shodují v tom, že to bylo velice daleko. Perseus by se tam sám nikdy nedostal, a právě proto nutně potřeboval kouzelnou okřídlenou čapku a opánky.

Gorgoneion

Z antických literárních zmínek víme, že Medusiny kadeře, tedy patrně hadi z její hlavy, měly ochrannou funkci. Herakles prý od Athény dostal jednu z jejích kadeří v bronzové urně, dal ji Keřeově dceři Sterope s tím, že v případě nebezpečí má kadeře třikrát ukázat z hradeb nepříteli, a jestliže se s přitom nepodívá před sebe, nepřátelské vojsko odtáhne jinak.⁹⁹ Pausanias se s Medusinými kadeřemi setkal v Arkádii. V Athénině svatyni v Tegei, napsal Pausanias, tuto svatyni jmenují Zášťta (Eryma), říkájíce, že Athéna darovala Keřeovi, synu Aleovu, tu milost, aby Tegea nebyla nikdy vzata násilím, dala mu totiž část odříznutých Medusiných kadeří, aby sťezili město.¹⁰⁰

Vůbec nejslavnějším prostředkem aktivní obrany ovšem byla hlava Gorgony, která se v odborné literatuře nazývá gorgoneion. Nejstarší zobrazení hrůzných Gorgoniných hlav se však poprvé objevují až v 7. století před Kristem v korintském vázovém malířství, odkud se obrazový typ rozšířil do celého Řecka. Všechny masky Gorgon mají společné, že se tyto ohybné tváře snaží navázat kontakt s divákem, třeští na něj oči, výhrůžně se šklebí a vyplazují jazyk. Tento obraz neexistuje nezávisle na divákovi, ale je tu pouze kvůli němu. Na konci 7. století před Kristem se objevuje později vůbec nejcharakterističtější znak Gorgon, hadi místo vlasů.

Podle Homéra měl gorgoneion na svém štítě již mytický král Mykén Agamemnon.¹⁰¹ Gorgoneia na štítech řeckých válečníků mohla mít i praktickou funkci. Na výjimečném zobrazení boje ve falange je zobrazena typická situace (64). Dokonale vyzranné řady se střetly a vojáci úder napjatým kopím vedou horem, do mezery mezi horním okrajem štítu a dolním okrajem přilby. Při tomto způsobu boje byly vedle dokonale vyzbroje a výcviku neméně důležité i skálopevné nervy. Byl to boj, který kladl ohromné nároky na psychiku. V kritickém okamžiku střetnutí, kdy přímo proti sobě stanuli dva bojovníci s napjatými kopími, mohla rozhodnout každá malířská, i sebenepatrnější zaváhání mohlo bojovníka stát život. To byl důvod, proč

97 Upoutaný Prometheus (Aischylos nebo c. 415 před Kristem), 796–797.

98 Herodotos, 2, 91, 6.

99 Apollodoros, Knihovna, 2, 7, 3.

100 Pausanias, Cesta po Řecku, 8, 46, 5.

101 Homér, Ilias, 11, 36.

84

VZNIK MÝTU | Antické
obrazové typy

byly na štíty umísťovány také odstrašující obrazy, jako byly ohybné hlavy Gorgon. Znepokojující zobrazení mohlo upoutat pozornost protivníka a přispět k jeho zkáze.

Gorgoneia na štítech známe nejen z literatury a vázových obrazů, ale i ze skutečného exempláře (65). Tento štít byl vyroben v ionském Řecku v 7. století před Kristem a byl nalezen v Karchemíši, což bylo významné starověké město na hranicích mezi dnešním Tureckem a Sýrií. Patrně se jednalo o výzbroj nějakého řeckého žoldnéře. Ve středu bronzového tepaného štítu je hlava Gorgony s hadními vlasy, v soustředných kruzích okolo jsou běžící koně, gazely a další zvířata. Skutečnost, že hlavy Gorgon měly od počátku kruhový tvar, možná souvisela s tím, že jejich původním a primárním místem mohla být středová puklice kruhového štítu.

Od 6. století před Kristem masky Gorgon sloužily také k magické ochraně řeckých chrámů. Najdeme je často na keramických antefixech, které byly umísťovány na okraje chrámových střeš, kde kryly spáry mezi jednotlivými střešními taškami (66 a přední strana obálky). Antefixy měly funkci praktickou i estetickou a tím, že na ně bylo umístěno zobrazení Gorgony, byly vybaveny i funkcí magickou.

Athénská číse vyzdobená očima, které mají místo očních panenek hlavy Gorgon, není ilustrací přísloví, že strach má velké oči (67). Oči byly na tyto číse v 6. století před Kristem umísťovány proto, aby byl účastník pitky chráněn před uhranutím. Když si totiž přiblížil k číse velké jako náš polévkový talíř, zakrývala mu obličej, takže před sebe neviděl. Toho by mohl někdo využít a vyslat na hodovníka zlé kouzlo. Měly tomu zabránit namalované oči, jejichž účinek byl na athénské číse znemožňován očima, na kterých byly místo panenek Gorgoniny obličej. Hodovníka v tomto případě chránilo dokonce šest párů očí, z nichž čtyři navíc patřily hrozným Gorgonám.

Gorgoneion se používalo také k ochraně mincí, kde se s ním setkáváme již od 6. století

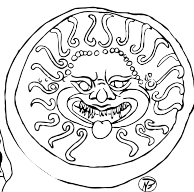

65. Gorgona. Řecký tepaný reliéf na bronzovém štítě, 7. století př. Kr., překresba.

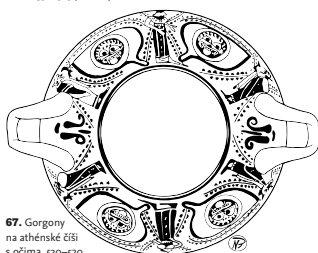
85

Antické
obrazové typy | VZNIK MÝTU

66. Antefix s hlavou Gorgony. Řecký terakotový reliéf, kolem 550–525 př. Kr., překresba.

68. Gorgona na minci Apollonie Pontské. 2. pol. 5. století př. Kr., překresba.

67. Gorgona na athénské číši s očima, 530–520 př. Kr., překresba.

69. Hlava Gorgony. Mužský zlatý prsten z východního Řecka, 350–330 př. Kr., překresba.

před Kristem (Vacínová 2012). Gorgony střežily minci, na níž byl jejich obraz, a demonstrovaly, že před nepřitelem je bezpečně ochráněn i stát, který minci vydal. Jako svůj emblém gorgoneion používala celá řada řeckých států, takže jej známe ze šedesáti různých typů mincí (68). Čím byla Gorgona ohybnější, tím lépe minci i obec chránila. Gorgony najdeme také na prstenech (69) a magických amuletech (70).

Zvyk chránit se obrazem Gorgony od Řeků převzali Římané, v jejichž éře to byly většinou krásné dívky se širokou tvářou zobrazenou zepředu a s hadními vlasy. Na římském republikánském denáru je na jedné straně usmívající se Gorgona s pečlivě učešanou pěšinkou, na druhé straně okřídlená žena s palmovou ratolestí (71). Tato personifikace vítězství vede čtyřspřeží, za nímž si můžeme domyslet vůz s vítězným římským generálem. Zobrazení na obou stranách mince odkazovalo na triumf.

Římané převzali od Řeků rovněž zvyk umisťovat gorgoneia na veřejné

VZNIK MÝTU | Antické
obrazové typy

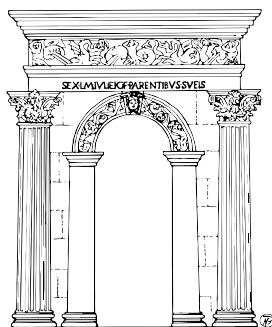
70. Gorgonina hlava. Římská gema s magickým nápisem na rubu, 2.–3. století po Kr., překresba.

71. Gorgona. Římský denár, 47 př. Kr., překresba.

72. Gorgony ve cviklech arkád hlavního náměstí v Leptis Magna v Libyi. Mramorový reliéf, 210–216 po Kr., překresba.

Antické
obrazové typy | VZNIK MÝTU

73. Gorgona na vrcholu oblouku římské náhrobní stavby, 40–20 př. Kr., překresba.

Gaia, pro své rodiče". Stavba byla honosnou galskou hrobkou zbudovanou pro rodiče tří bratrů. Jejich otec za své jistě zcela výjimečné zásluhy dostal nejen římské občanství, ale i právo užívat prestižní jméno Juliů. Gorgona na svorníku na všech čtyřech světových stranách střežila mauzoleum a hlásala slávu této výjimečné rodiny.

Gorgoneion je snad neznámějším příkladem apotropaia. Řecké adjektivum *apotropaia*, obracející nazpátek, je odvozeno od slovesa *trepein*, směřovat, obracet, měnit. Podstatné jméno *apotropaion*, tedy odvraceč, označuje v odborné literatuře o magii předmět se schopností aktivně chránit. Jako apotropaion je označováno vše, co ochraňuje před zlými silami, když čary a kletby jsou odraženy na toho, kdo je poslal, nebo alespoň přeměrovány tak, aby neškodily. Hlavy Gorgon byly k roli apotropaia výborně vybavené svou nemožnou kombinací lidských a zvířecích rysů. I takzvané zlé oko na nich muselo utkvět, takže přestalo škodit. Na ochrannou funkci ukazuje čelní pohled, který je hlavním atributem gorgoneia. Frontálně zobrazená tvář Gorgony zajistila maximální účinek a pokryla co největší plochu před sebou, takže mohla odrazit hrozbu přicházející z kterékoli strany.

Athénino gorgoneion

Archeologové výrazem *gorgoneion* označují jakékoli zobrazení tváře Gorgony. V antice se však tento termín používal pouze pro tvář Medusy na štítě nebo aigide Athény (Frontisi-Ducroux 2012, 25–29). Nejslavnější a největší Athénino gorgoneion vytvořil ve třetí čtvrtině 5. století před Kristem antický

budovy. V ruinách starověkého města Leptis Magna v Libyi je najdeme na arkádách lemuujících hlavní náměstí (72). Řekové arkády používali až od helénistické epochy a jenom výjimečně, v antické římské architektuře arkády naopak dominují natolik, že se staly emblémem římského města. Prostřednictvím hlav Gorgon na arkádách se nejen městu, ale celému římskému impériu dostalo magické ochrany. V Leptis Magna, která ležela na kraji africké pouště, a tedy na hranicích říše římské, měla Gorgona-ochránkyně výjimečný status. Právě zde římské město magickou ochranu potřebovalo nejvíce, protože nepřítel mohl kdykoliv zaútočit z písečné pouště za hradbami.

Gorgonu zasazenou do svorníku stavby najdeme na mauzoleu, které je dnes na okraji francouzského města Saint-Rémy-de-Provence (73). Jak hlásá nápis nad Gorgonou, pomník vytvořili Sextus, Marcus a Lucius Julius, synové

Texty studentů Konzervatoře Jaroslava Ježka

P
odgo
rny

Marek Blažíček

48 hodin

DÁVENÍ

„Mysli prostě na něco pěknýho.“

„Ale ono to nejde.“

„No... Hlavně, že už to máme za sebou.“

Roman se na ni podíval. Parádní věta. Poprvé s novou přítelkyní... To chce každý chlap slyšet přesně tohle... Hlavně, že už to máme za sebou.

Chvilí po tom usnul.

Probral se až ráno. Zrovna odcházela.

„Víš, takhle dopadly vlastně všechny moje vztahy. Napíšu ti.“

Zabouchla za sebou dveře.

Chvilí přemejšlel. Znamená to, že se rozchází? Pak zase usnul.

Zdál se mu sen. Jak přenáší igelitový pytlík. Byly plný masa a krve. Masa a krve jeho kamarádů. Nevěděl, jak to poznal. Prostě to tak bylo. Krev protýkala skrze igelit. Roman necítil vyloženě odpor. Chvilí přenášel maso po místnosti. Když přenášel další sáček, kus masa na něj cosi zařval. Nerozuměl. Pustil sáček. Ten kamsi odcupital. Sáčky se spikly proti němu. Obklíčili ho. Cosi na něj řvali. Nerozuměl.

Pak se probral. Podíval se z okna. Bylo po dešti. Asi noční bouřka... Ale teď se zdálo, že bude hezky. Na chodníku se občas zatřpytila kaluž. Bylo to jako pohled z divnýho kaleidoskopu.

Vyšel ven.

Ve vzduchu ještě trochu smrděla síra. Po pár krocích ho rozbolela hlava. Pohled z kaleidoskopu se měnil. Všude nechutný mžítiky. Tyhle bizár momenty a bizár sny... Pozůstatek divný doby. Doby, kdy ještě studoval. Soukromou. Obor, kterej ho totálně nebavil. Asi půl roku. Během té doby začal víc chlastat. V té době se mu poprvé zdály takové sny. Potom s tím seknul. Se školou, i šíleným chlastáním... Naštěstí.

Teď byl jinde. Úplně jinde. Poznal realitu. Mál v hotelu. Už pět let. Měl štěstí. Během doby, kdy studoval, si aspoň udělal řidičák. Řízení ho bavilo. Taký měl dobrou angličtinu. Řízení a angličtina. Jediný věci, který ke svojí práci potřeboval. Řídič v hotelu. V hotelu pro extra zazobaný.

Na tomhle místě se fakt nemohl nalejvat. Jenže ty divný stavy a sny... Furt ho to pronásledovalo. Nevěděl, co dělat. Jít s tím někam? Píčovina. Totální. Ještě by ho vyhodili z práce.

A teď... Nedalo se dejchat. Bylo mu blbě. Hrozně blbě. Co dělat? Zašel by na jedno. To by ho srovnalo. Ale ne... Nemůže. Jedno by mu teda nic neudělalo. Stejně si ho občas dá. Už lok by ho srovnal. Jen lok... Nemůže. Už kvůli práci. Zmizela by teda bolest hlavy. I ty nechutný mžítiky. Možná by se ztratila i ta síra ze vzduchu. Nemůže.

Stejně to bylo divný. Lidi, co sekli s chlastem, se prej pak flašky vůbec nemohli dotknout. On jo.

Mohl se v klidu napít. Měl z toho sice blběj pocit. Šílený dny a stavy pak ještě trochu zesílily. Ale co... Zvládal to. V pohodě to zvládal.

Pak ho napadlo zavolat Bejkovi.

Bejk měl všechno, co on ne. Úspěch. Holky. Svaly. Ne, že by o tyhle věci šlo, ale když je máte, nezlobíte se.

Sešli se spolu. Bejk na sobě měl džíný a upnutý triko. Takový, aby byla vidět jeho postava.

„Tak jak to jde, kamaráde?“ ptal se Romana dobrácky.

„Hele nic moc...“

„Co se děje?“

„Zase mi to nešlo.“

„Cože? Jako v posteli? Aha a se kterou jsi to tam dělal? Teda pokoušel se to dělat.“

„No, s tamtou hnědovlasou, vyprávěl jsem ti o ní.“

„Aha. Hele a už si vlastně od té doby přichal?“

„Jo.“

„Za střízliva?“

Mlčel. Bejk se podíval do země a skoro šeptal.

„Hele zajdi si s tím někam.“

„Jasně. Ještě se v tom začnou rejpat!“

„Třeba by ti to pomohlo!“

„Ty seš asi totální kretén, ne?“

BEJK

Poslední dobou o něj mám strach. Znáám Romana odmala.

Jo, sere mě. Poslední dobou obzvlášť. Já jsem v jeho očích ten, co to má lehký. Ten, co má všechno. Rád mi to vyčítá: „No jo, Bejk, pan úspěšný...“ Kdybychom si to mohli vyměnit, neváhal by. Každý je sobec, jasně... Ale taková závist vůči dobrému kamarádovi? Vůči člověku, se kterým vyrůstal? Který ho bránil, když byl šikanovaný?

To, že mu to nejde s holkama, není má chyba. On si myslí, že jo. Nechápu to. Když se zeptá, co bych dělal bejt na jeho místě,

řeknu mu to. Ale ty věci musí dělat sám.

To, že se stalo tamto... Je mi to líto. Ale to je teď už jedno...

On si to nezasloužil. Fakt ne. Dost se od té doby změnil. Říká, že nepije, ale ujíždí. Dost ujíždí. Moc nechápu, jak to maskuje. Před okolím. V práci. A hlavně sám před sebou.

Fakt je, že po pár pivech k sobě umí bejt upřímný. Možná až moc.

Několikrát mi říkal, že se zabije. Já vím. Kdo to říká, ten to neudělá. Ale ty jeho oči, když to říká... Před chvílí jsme se zrovna viděli. Jdu rovnou od něj. Dal si čtyři piva. Zase to říkal. Nevím, kam šel... Fakt nevím. Někam se dorazít? Možná...

Drží ho ta práce. Dvakrát už ho klepli přes prsty. Kvůli chlastu. Naštěstí je jinak spolehlivý. Navíc ho to baví a mají ho tam rádi. No jo. Snad tam zítra dojde. Bez zbytkáče. Vypadal už dost jetě.

Tehdy, když ještě studoval, chlastal nejvíc. Nejvíc, co jsem kdy u nějakýho člověka viděl. Dvacet piv nebyl problém. S malou mouchou. Dost často o sobě nevěděl. Vůbec o sobě nevěděl.

Ty věci, co ti tu říkám, si prosimtě nech pro sebe. Já vím, že bys to nikomu neřek. Ale znáš to... Jistota.

To, že mu to nejde se ženskejma, je prostě spojený s tamtím... On o tom nechce mluvit. Ani mně to není příjemný. Ale to už je teď jedno... Roman to má v sobě. Už to neodpáře. Mám o něj fakt strach. Čím dýl to nese v sobě, tím se mi zdá zoufalejší. On o tom nechce mluvit.

On mluví o tom, že všechno zvládá.

On mluví o tom, že nepije.

Nic z toho není pravda. Bohužel.

DALŠÍ SEN

Roman měl tu noc šílený sen. Zase.

Zdalo se mu, jako ho sváděla nějaká holka. Lákala ho do postele.

Začali to dělat.

Uprostřed se začal holce roztekat obličej. Odpadávaly jí z lebky kusy masa. Až na Romana koukala jen lebka.

Ztuhl.

Chvilí koukal do prázdných očních důlků.

Odplazil se ke stěně pokoje.

Kostra se zvedla. Vykročila k němu.

Slyšel nechutný zvuk. Kostí zavržaly.

Zacpal si uši.

Pak se probral.

Mžítiky

Ráno nebyl schopný jít do práce.

V poledne mu zavolali.

Udělal tohle potřetí. Museli ho vyhodit. Věděl to.

Čtyři hodiny koukal z okna.

Mžítiky.

Cinkání flašek.

Vrzání kostí.

Roman se zvedl a šel na pivo.

Dora Slámová

Dobré ráno

Oko noci už spalo, když se probudila něha v chrámu ledu, potom, co zahlédla prchavou jiskru ve svých odrazech nad polštářem, který voněl její spokojeností a celý prostor vyzařoval cosi zvláštního, snad že přesah dvou světů roztříštil světlo v paprscích kolem lože a spící velký Malý princ se pozvolna nechal ukolíbat na vlnách neznáma. Ne, není třeba odpovědí na nevyřčené otázky, když je vítr odnese spolu s kouřem vycházejícím z úst, která byla snad líbána v prchavosti nevšedního "dobré ráno". Možná, že smích léčí rány rán, kdy rozpaky už jsou zbytečné, protože všechny částčky soukolí byly propojeny a cosi se dalo do pohybu.

A přesto se živé nezměnilo ve stroj a všechna nádhera výbojů se zachovala a kumulovala, aniž kdo kdy tušil, že kontinuálně usínající se může probouzet něco, co není, a přesto kdesi v hlubinách našich já, v nejtemnějších zákoutích to přežívá a čeká na příležitost vyjít na povrch. Když noc usíná, pak ti, kteří nespí, se noří do čehosi prajinakého, oproti světu, který žijí, když jsou právě všední.

Svitky noci se skryly do svých kryptexů a jítro se probudilo do světla. Pak ráno potměnělo neexistujícím zmeškaným telefonátem. Chmurnou náladu se dvěma lžičkami kávy rozpustila do jemné posmutnělosti. Zapnula tranzistorák. Jakási laciná odrhovačka ji vytrhla z netečnosti. Přeladila na stanici Vltava. Jemné tóny Vivaldiho ji ukoľebaly do příjemné apatie. Usrkávala hořkou kávu a v očích se jí zalesklo steskem. Vzala do ruky telefon. Napsala jeho číslo a tupě zírala na display. Po chvíli číslo smazala. Zapálila si cigaretu a odevzdaně se opřela a pozvolna jí slzy neslyšně klouzaly po tvářích. Znovu vyfukala jeho číslo, o něco odhodlaněji, pak bezmocně svěřila ruku svírající telefon. Znovu ho zvedla a zírala na monitor telefonu, jakoby někde mezi těmi čísly mohla najít odpověď. Típla cigaretu a propukla v zoufalý a nesmyslný pláč. Kroutila hlavou, jakoby křičela „Ne! Ne! Ne!“. Její ramena se třásla a celou hrud' jí svírala tíseň. Přerývaný dech prostupovaly vzlyky, chvílemi téměř neslyšné. Třískla telefonem vztekle o zeď. Ten se rozletěl a ona hystericky dýchala plná napětí. Náhle z ní vyprchal vztek a sítí jejích nervových vláken se opět rozlil čirý splín. Odevzdala své rty další cigaretě. Cítila se nechtěná, osamělá a odstrčená světem. Jeho světem. Jejím světem, protože ON byl její svět. Obviňovala střídavě sebe a jeho a prázdnota ji pohlcovala zevnitř. Zkousla si rozechvělý ret a do očí se jí znovu vlévala proudící beznaděj. Kašlala už krev, ale zapalovala si stále další a další cigaretu. Odvlekla se do obývacího na gauč. Pustila televizi a zírala skrze obrazovku, nevnímaje stupidní

seriál, zatímco zoufale a bezmocně plakala. Stále kouřila, její ruka se automaticky zvedala k ústům jako stroj. Kouř vyplnil celou místnost a ona v tom nesnesitelném šedu konečně usnula vyčerpáním. Usnula s hořící cigaretou.

On zatím souložil s její matkou.

Marie Křížová

Ve výrobě

Pod ostřím svítilen
Tak deset metrů nad hlavou
Ženy v lehkém oděvu
Jako oblečené v papíru
Skládají krabíčky před svůj sen

V popelavých tvářích
Bez údivu a rozpaků
Spí hluboce zakopaný
Smutek naděje i smích

O půlnoční přestávce
V papírových čepcích
S ubrouskem přilepeným na chlebu
Svačí tíše každá svůj
Malý život bez medu

Tomáš Pikhart

V lednu...

Jenom ty kroky
a žíla zbyla mi
co krví pouští
do ztracena

Hrdlivě třese
hlavou a větve
tma tahá suchá
prostřené zbůhdarma

Den co den
průvan pode dveřmi
nevěstí zhola nic

Skrz zlámané ploty
bílá nevěsta kytice hází
do studených zahrad

Létavice

Usínal obtočený
fazolovými haluzemi
Přes potoční můstek
štěkaly jitra a tmy

Zatímco spal
blanité tělo sílilo teplem
Vznesl se nad dýmající vodu
při prvním slunci

Končil život
v mžiku
ptačího klovnutí

• • •

Čím zajist tu únavu
Dršťky narychlo sežvýkané
Ti ředí krev
A stmívání
Mlčí na svém místě

Ostrůvek číslo sedm
Plivneš do stínu
Co býval tvůj
Než světla
Přijíždějíciho autobusu

Škrtly vás oba

P

odgo
rny

j

Jan Kunze (1976) je básník, textař, zpěvák, performer, dramaturg, kurátor výstav výtvarného umění a organizátor kulturního života. Publikoval v časopisech Host, Protimluv a v několika antologiích např. ostravská Briketa. Výběr z jeho básní několikrát zazněl v rozhlasovém pořadu Zelené peří včetně jeho „živé“ verze v brněnské Huse na provázku.

Moby Dick prý žije **Jan Kunze**

P

odgo

rny

j

Kunzeho čtenářsky úspěšná první sbírka Hičhaikum (2004) vyšla ve třech vydáních. V roce 2007 publikoval pod názvem Po tmě chuť bibliofilii obsahující tři jeho básně. Svou druhou řadovou sbírku vydal o rok později pod názvem Dekadent dezert (druhé vydání 2012). Je spoluzakladatelem nezávislého nakladatelství Perplex, se kterým organizuje Opavský básnický maraton, Den poezie v Opavě a cyklus autorových čtení Nadějně vyhlídky.

Jako zpěvák a textař působí v rockových skupinách KOFE-IN a Munroe. Od roku 2004 vystupuje s hudebně-recitačním uskupením Hičhaikum projekt, s nímž v roce 2010 natočil CD Hlavně nepanikař!

Podílel se na vzniku hudebně-literárního projektu Abendland. Inicioval a připravil několik výstavních projektů pro různé galerie v České republice.

• • •

nějaký pohyb
nějaký nový zázrak
nebo odhalenou existenci
neznámého tvora
něco takového by to chtělo
narušení pokojného řádu
náboženskou extází propašovanou ven z kostela
totální úžas
bezbřehou radost
sbírku básní jako bestseller
nový neslyšený tón
a hudbu, která tě pošle do kolen
krok blíž
větší odstup
pohon na všechny čtyři
novou Mekku a Betlém
nový život
lepší než tady ten

• • •

bude to krásný film
který se před realitou neskloní
taxikář si evidentně neví rady
asi nečetl scénář
to já ze sebe vydávám to nejlepší
hraju nadoraz
oko kamery je tu jen pro mě
prohrabuju si vlasy
hledím do okna
vyzařuju emoce
vedu vnitřní monolog

další scéna je nabitá silnou symbolikou
okamžiky štěstí
střídá deziluze

hraju vedlejší roli

• • •

Moby Dick prý žije
 zahlédli ho Rusové v Severním moři
 je jasné, že tohle zpráva všechno mění
 bílá velryba je skutečná
 začínám uklízet
 umývám nádobí
 vysávám koberce
 důkladně holím zarostlou tvář
 pak sprcha
 šampón na vlasy
 a všechny ty ranní věci

čistý a voňavý
 usedám ve svátečním obleku
 na sedací soupravu v obývacím pokoji
 a čekám na tvůj návrat

• • •

sex je jako pizza, říkali v magazínu

chtěly muže moudré, zábavné a přitažlivé
 chtěly to úplně bez bolesti
 dokonalého krásného chlapa
 kterého jim ostatní holky budou závidět
 a přitom ho nebudou chtít pro sebe

• • •

plátna, fotografie, propasti,
 možná jsi zapnula rádio
 možná jsi včas zaplatila nájemné
 možná posloucháš komorní hudbu

už není žádný důvod
 pěšáci padají, kůň skáče
 dáma bere

• • •

hedvábná stehna
 dychtivá a rozevřená
 hraný vzdor

miluju tyhle poloviční coury

• • •

ráno se probudím o hodinu dřív
 to se mi nestává
 chci něco napsat
 ale nakonec to neudělám
 za oknem tma
 ve tmě nejistota
 nejradši bych si ubalil cigaretu
 hned teď
 nejradši bych se tvářil
 že neexistuju
 po všech těch procedurách
 vycházím z domu
 hustý dým
 k zalknutí

Z rukopisů Jana Kunzeho vybral
-mhra-

Cucky

Jiří Šlupka

Svěrák

8. 9.

Kouzelnou hůlkou
otáčí každý den
směrem kamsi
ke straně půlnoční
ze všech koutů
vycházejí jakési
třaslavé brnící zvuky
Kruhy pod očima
a věčné bdění

9. 9.

s kloboukem na stranu sedím tu od rána
můj cit je zjitřený postavou Cyrana
struny zní ve větru s příslibem cest
až tam kde růže tvé měly by kvést

Osleplé děvčátko na chůdách podzimu
V obilném poli teď mlčící stojí
Do rukou dali mu jakousi bodlinu
Osleplé děvčátko v dobovém kroji

Podzimem země je už do zimy jalová
Nalezlo poutníky z okolních krčem
Na jitřní zvoní a jakpak se zachová
Děvčátko slepé jak příběh co mlčen

Odněkud přichází do jitra jeseně
Jakoby vyvěřely přestaré viny
Děvčátko stojí tiše a zemdleně
Do jizev stromů zas zaseknou klíny

Píseň co zněla tu refrénem nechtěným
Ožívá jakoby procitla ze sna
Děvčátko zpívá si jazykem šíleným
Že zase přijde nám slunce a vesna

10. 9.

Cello s labutím krkem zpívá
Kvete jíva kvete jíva
Puti puti putí dobrou chuť dobrou chuť
Vrkú vrkú z holubiho krku

Žijeme často na úvěr
A věřitelé si počkají
Na příhodnou chvíli
Pak říkáme si, zda jsme vůbec byli

Jakýsi mýval
říkal, že mívál
mývalí samičku.
„Ach, můj mývalíčku,“
říkala zvečera.

To byla nádhera,
mívála mývala,
láska to bývala.
Pak pravil mýval,
co lásku mívál,
jinému mývalu
smutně a pomalu:
„Můj milý mývale,
dala mi vale.“

5. 9. 2016

Odkudsi kamsi
já kráčívám si
je to pět neděl
před tím jsem seděl

6. 9.

Leninova francouzská milenka uškrtila Na-
děždu rudým provazem. (Inessa Armandová)

7. 9.

V odpolední hospodě třesuté slunce zalé-
valo pivním světlem zuřivé hlavy ohlušuji-
cích štamgastů.

11. 9.

A zase po roce
Jsou tady Vánoce
I když začátek je září
Všechny listy v kalendáři
Popletly si svoje data
A už jsou tu natotata
Moji obětaví bratři
Kamarádi psychiatři

12. 9.

Bříza uprostřed dubového lesa
Teskno

A občas se vynoří světlo
Tunel je zrušen
A na konci je zase začátek
A kdesi láska

Kolemjdoucí se hodně smáli
Kolemjdoucí se hodně smějí

Zábrana psal o tom, že se mu schovávají věci,
Mně slova,
Ale občas se zjeví o to víc nahá

Bach je nekonečnost usalašená v hudbě
Snad Bůh ?

13. 9. 16

Vladimíre, odpustíš mi to?
Ale zase jsi byl tolikrát nespravedlivý.
Ó, synu můj!
Tolik jen tě měl rád, že ani nevíš.
Pichlavý kaktus uprostřed uvadlých růží.
Urozený divoch z Nuslí.

A toho Brela jsme si domluvili.
Snad jsem nezradil.

14. 9.

Đábel v masce Boha.

15. 9.

Tekutá televize pomalu odtéká z hlubin obý-
váku. Kam jste se poděly moje mladé časy.
Hloupne se zdarma a nakvadrát. Trochej-
skými verši krátím den si, s daktyly uléhám
a jamb mě ránem sťal.

16. 9.

Nemám rád ženy, které pozvání do kina po-
važují za skrytou nabídku k sňatku. Stejně
tak nemám rád ženy, které nabídku
k sňatku považují za dobrou příležitost
k tomu, jak se nechat pozvat do kina.

17. 9.

Asi ta polívka. Jen nejedle.

18. 9.

Tolik toho uplynulo. Záděry, furt. Stále bo-
lí, malé kurvičky financované mnou. I když
jsem si je vytvořil často sám. Hloupé dny,.
Bůh mě financuje. Kované přísliby, ková-
řem bez profese. Smutek.
Někdy i sliny bolí. Snad chvíle...

19. 9.

Bulimie ducha.

20. 9.

Houpavá hlava v rytmu vyšinutých prehis-
torických tanců kráčí po jedenácté vykořeje-
ně k našemu obydlí.

21. 9.

„A kampak, slečno.“
„A že se tak hloupě ptáte. Vy, takovej vzdě-
lanej. Přece do prdele!“

22. 9.

Reprezentativní ??
Česká televize tak nenabízí lepší nekoneč-
né seriály než komerce. Jen se jim vyhýbá
a sází místo nich na v podstatě nekonečnou
serii kriminálek. Ty jsou podobně bulvár-
ním žánrem, rozhodně v českém pojetí, ale
nemají stejné společenské stigma, a naplně-
ním jejich rutiny vyniká celkem reprezenta-
tivní výsledek. (citace)

23. 9.

Teplo a zima. Chřipka.

24. 9.

Už nikdy neuslyší slavíka zpívat. Ne proto,
že by vymřeli slavíci, ale odumřely jí uši
uprostřed vrabčího štěbetání a vrzavých
zvuků chameleonů.
Možná až někoho zabiješ, napíšou o tobě
knihu, nebo muzikál.

25. 9.

V hlavě i v posteli mám brouky. Uštipují mi
myšlenky a občas kousnou do nohou. Čas
se vleče rychle, ale osud nezastavíš. Tavící
tyglíky vychroupaly do mých stěn díry
s ostrými hranami. Alespoň je kudy utéct.
Myslívám na Čapka.

Ohlušení

Skřípavý úděl nemá dno
Je tolik krásy v naší zemi
A kola jedou na prázdno

26. 9.

Po všech těch debatách o komunismu, revolucích, marxismu, katolictví a podivného subjektivismu jsem potkal pána, který bydlí u nás suterénu a často tam souloží se svými milenkami. Šťastný člověk. Nebe se nezhroutí.

27. 9.

(Deratizovaná postel už nepřivede další milenky. Brouci vítězí), já, ochranitel společenství se zakuklím a budu pískat o pomoc. Nikdo to ne slyší. Ne mě, ale to!

28. 9.

Vlasatá kytara, plešatá kytara. Rock and roll v Limonádovém Joeovi.

29.30.1 dršťková polívka

2. 10.

Koupala noha nohu ve starém brlohu
Nevěřili byste, jak byly obě čisté.
K tomu hrála pila a zpívala Bílá.

3. 10.

Největší zbabělost – terorismus.

4. 10.

Bluesové (kvílivé) fanfáry zazněly do ticha
Kytara kvílela jak růže z Jericha
Vlasatý cherubín zazpíval Gloria
Tak už sa (tož tak sa) u nás ti bluesmani modlíja

5. 10.

Chodící pes, nechodící pes – štokrle na provázku tažené presidentskou suitou.

6. 10.

Viz pdf Restaurace

7. 10.

To jeden pán z prvního patra
Měl v Bechyni staršího bratra
Jezdívá za bratrem
Ten však byl za katrem
Neb ukradl nákladák Tatra

Jeden pán z maledivských atolů
Býval s přáteli rád pospolu
Když výplatu propil
Tak neplechu tropil
Ten opilec z ostrovních atolů

Nedřív se opil
Pak neplechu tropil

8. 10.

Pardubice vždycky více.

9. 10.

Brožovaný život, stránku po stránkách otvíráš příběh dávno zpuchřele daný, jakoby něha přestala existovat. Chovanec hospodských klání. Ničerma života. Anděl nebe. Možná padlý. Snad příště. Ale pochybnost je zločin.

10. 10.

Nicméně asi existuje něžná květina, která existuje. Jinak bychom nebyli.
(Brouci mě ničí. Kurvy malé, zalézají do života a tiše škodí, Andrej Babiš, ale ten to dělá hlasně.)

14. 10.

Okno, kdesi otevřené,
Dálka zastřená jsoucností
Cesta vřakovitě vyvrknaná,
Prošlapané boty do budoucnosti.

15. 10.

Kouzlo kund.

16. 10.

Jak peníz položený potmě
Jsi tu můj živote
Jak peníz položený potmě
Po těžké lopotě

17. 10.

U Parlamentu bývá veselo,
Vedou se tam řeči pěkně na tělo
hraje se tam, zpívá,
píjou řízná piva,
U Parlamentu bývá veselo.

18. 10.

Na filmovém plátně někdy chvíli drahnou
Lichožroutí gangy po ponožkách prahnou

19. 10.

Už zhášejí louče
Stíny se táhnou tichem
Jak mramorový vzlyk
Odkudsi zaznělo
Křik labutí neustal
Je skřele

20. 10.

Cibulí majestát
Jedna vrstva za druhou
Neustálá přítomnost
Pád
Tečka dna k netrefení

5. 11.

Jako kdyby se zkřivil svět.

11. 11.

23. 10.

Jen chvilku postojíš a všechno odejde
Tvou temnou ulicí, co zbyla, zdá se ti,
Všem černým vidinám, když srdce setmělé
O dávných myšlenkách už nemá ponětí.

„Začala třetí světová válka!!“
„A jak hrála Slavie?“

12. 11.

Trapézový sval se jí napjal, když se sklonila
a svými velkými prsy bimbala tak silně, až
se v odpověď v sousedním kostele zvony ro-
zezněly.

5. 12.

Temnota a někde vychází nezářící slunce,
aby mi zvěstovalo, že je konečně den.

24. 10.

A jaksi odezněno
V rybnících chybí voda
A víry ztemnělé
Brousí si nože
A kapři pláčou
Voda vodě se vždy poddá

13. 11.

Maminko, vždyť ty zvířata jsou taky lidi,
ne? (odposlechnuto v tramvaji.)

15. 11.

6. 12.

Já nechci ortodoxii, ale Boha.
Plamen, který nedohoří, je ničen mnoha
poleny, jež se ho v dobré víře snaží uhasit,
aby sami mohly hořet.

12. 12.

Kalokrevný večer s Patrikem a Olinou, ka-
meny mohou odpouštět, ale zůstávají pevné.
Zapomnění drolí a promění nás v písek.

27. 10.

Koncert Klezmatic. Krásná muzika vlastně
ze tří zdrojů, které se historicky vyučily ne-
návisť. Domů jedu tramvají a v ní pán jen
s jednou ponožkou. Vzpomínám na Šruta.
Doma se už neumím radovat.

Výčitky jak černí brouci vylézají z potměši-
lých úst jak krabatí živočichové uhranuti je-
dinou správností počestného života. Bez
humoru, bez imaginace, bez prostoru, bez
lásky, i když tomu láska možná říkájí.

16. 11.

13. 12.

Sebrali náboženství jako parazitě. Z Boha si
učinili nástroj ďábla. Nebudiž jim odpuště-
no, nicméně mají právo očištění. Malé sviň-
ky se vesele ohánějí zlem. Valse macabre.
Dance skončilo.

28. 10.

Bigotně s tebou nesouhlasím. (Zaslechnuto)

Kružnice v hlavě opisují jakési dráhy tako-
vou rychlostí, že se mění v čtverce. Doko-
nalé zblbnutí.

14. 12.

29. 10.

Stíny se dlouží nad kamenným polem, srd-
ce jak větrolam odvrací smutek.

27. 11.

V jaké divné době žijem
Jakýsi Ortel zaklíná se Krylem
A v botách připomínajících nacistické kurvy
Kopne tě – svůj život si urví,
Pivo a televize, vypečený bůček,
K zhloupnutí národa už zbývá jen krůček.

Umlkla noc, za zdí zazdívají.

26. 12.

Byl jeden prezident z Prahy,
ten chodíval po městě nahý,
myslel si, že má šaty
a je tudíž nenahatý,
ten ubohý prezident z Prahy.

30. 10.

Houby, že rostou houby
Jen huby rozeklané ve vrstvách podzimu

Písně Boba Dylana v překladech Jardy Svobody

Jarda Svoboda (*1966) je skladatel,
kytarista, zpěvák, textař, výtvarník
a frontman skupiny Traband.

SESTŘIČKO! (OH SISTER!)

Sestřičko, jdu se ve tvé náruči skrýt
Neodháněj mě od svých dveří
Není tu spočinutí, není tu klid
Život nám čas tak rychle měří

Sestřičko, nejsem snad už dál bratr tvůj?
Už ke mně nemáš trochu úcty?
Není náš Otec stejně tvůj jako můj?
Nemluvil k nám jedněmi ústy?

Od kolébky k hrobu je nám dáno spolu jít
Pak zemřít a být vzkříšeni a navěky žít

Sestřičko, nenech mě tu stát na schodech
Nezavírej přede mnou bránu
Čas je jak moře, ale má i svůj břeh
Může být pozdě zítra k ránu

NAVĚKY MLÁD (FOREVER YOUNG)

Kéž ti Bůh dá požehnání
Ať máš co si budeš přát
Ať máš vždy co dávat druhým
i od druhých si brát
Kéž ti slabost nikdy nebrání
na cestu se dát
A kéž bys byl navěky mlád

Kéž jsi shledán spravedlivým
Kéž věrný zůstaneš
abys pravdu vždycky rozeznal
a věděl co je lež
A ať odvaha ti nechybí
vzpřímeně vždy stát
Kéž bys byl navěky mlád

Ať máš ruce stále čisté
Ať tvé nohy hbité jsou
Ať tvůj žebřík stoupá ke hvězdám
co září nad tebou
Ať máš srdce stále na dlani
Ať víš jak svou píseň hrát
A kéž bys byl navěky mlád

HRÁTKY OSUDU (A SIMPLE TWIST OF FATE)

Tam na lavičce seděl s ní
Když tmavlo nebe večerní
Vzhlédla k němu a její pohled se mu zaryl do kostí
Tehdy prvně s lítostí si musel přiznat, že je sám
A že by nerad propad osudovým hrám

Zamířili směrem k nábřeží
Městem ticha a zvonů na věžích
Až k lacinému hotelu, kde do tmy neón plál
Jak černej pasažér, kterež jim z okna zamával
Tak si s nimi osud zahrával

Někde v dálce slyšet saxofon
A jeho pronikavej táhlej tón
si tiše sedá do záklen, kde jejich pokoj ztich
Jako mince z posledních, kterou slepci někdo vzal
Tak si s nimi osud zahrával

Když se pak ráno probudil
Ona nikde, pokoj prázdný byl
No nic, řekl si a k oknu šel a rozrazil ho dokořán
Zmrazila ho prázdnota, který se tolik bál
Tak si to s ním osud rozdával

Pomaličku plyne čas
A on přechází sem tam a zas
se vrací směrem k přístavu, když lodě připlouvaj
Ještě jednou by ji potkal rád, aspoň jednou jedinkrát
Ještě jednou chtěl by s osudem si hrát

Lidi říkaj: Je to hřích
A že prý není vhodný podle nich
Tak dlouho stát ve dveřích se svým neštěstím
Ale já stejně nevěřím, že jen čas ji s sebou vzal
A že si s námi jen tak osud zahrával

LÁSKA POD NULOU (LOVE MINUS ZERO)

Má láska mluví v tichu
Nezná hrubost ani pýchu
Její věrnost není k smíchu
Je jak oheň, jako sníh
Lidi nosí růže
A každý slibuje co může
Mou lásku ale nepřemůže
ani palác v oblacích

Lidi po kavárnách i v práci
probírají situaci
Zaručenou informaci
Kde kdo s kým a kolikrát
Má láska mluví zvolna
A není vůbec sladkobolná
Ví, že není větší úspěch nežli prohra
A že vyhrát není neprohrát

Jde průvod za vichřice
Dámy zapalují svíce
Ta slavnost jezdců dle tradice
musí i pěšákem hnout
Sochy upletené z proutí
Jedna po druhé se hroutí
Mou lásku to ale nezarmoutí
Není z těch, co vynášejí soud

Za noci most se chvěje
Doktorova dcera se jen směje
Mudrc z Východu neví kde je
jeho síla čarovná
Za oknem vítr kvílí
Je noc a bouře sílí
Má láska čeká pravou chvíli
až si křídla narovná

P

odgo
rny**ZKUSÍŠ TO SE MNOU PO TOM VŠEM?
(QUEEN JANE APPROXIMATELY)**

Až ti máti vrátí všechny tvoje blahopřání
a tvůj táta tvojí sestrou poučen
zjistí, jak se sama sebou nemáš slitování
zkusíš to se mnou po tom všem?

Až ti tvý květinový dámy předloží svůj účet
až vůně jejich růží vyvane ven
až tě všechny tvoje děti začnou nenávidět
zkusíš to se mnou po tom všem?

Až ti šašci, kterým svěřila jsi vládu
padnou v boji nebo zajdou blahobytem
až jich budeš mít už po krk a budeš tušit zradu
zkusíš to se mnou po tom všem?

Až tví rádci ke tvým nohám vyzvrací svůj soucit
a až začnou předhánět se navzájem
aby řekli ti, jak špatně mohlo by to skončit
zkusíš to se mnou po tom všem?

Až tě celá tahle banda lumpů začne nudit
a jejich svět ti bude špatným společníkem
až nebudeš mít s kým bys o tom mohla mluvit
zkusíš to se mnou po tom všem?

**KNOCKIN' ON HEAVEN'S DOOR
(NA BRÁNU NEBESKOU)**

Mámo, vezmi si můj vak
Zkus unýst, co jsem nes já sám
Mý nebe zakryl černej mrak
Já vím, že za chvíli zaklepám

Na na na bránu nebeskou
Na na na bránu nebeskou

Mámo, vezmi si můj kvér
Do země zakopej ten krám
Můj kůň už dávno ztratil směr
Já sám už za chvíli zaklepám

Na na na bránu nebeskou
Na na na bránu nebeskou

**NA HRADNÍM NÁDVOŘÍ
(ALL ALONG THE WATCHTOWER)**

Nejvyšší čas vypadnout
řek šaškovi loupežník
Trochu moc zmatku na můj vkus
Podivnej místní zvyk

Boháč pije z mýho poháru
Bankéř mou krávu podojí
Nikdo nic neudělá po právu
Nikomu to za to nestojí

Šašek na to odpoví:
Hlavně neztrácej klid
Leckomu to tak připadá
že život je jen špatnej vtíp

Ale ty i já už víme svý
Nás se to vlastně netýká
Tak přestaňme si něco nalhávat
Čas utíká

Na hradním nádvoří
hlídky drží stráž
Urozené panstvo spí
i jeho ekvipáž

A venku někde v dálce
psi začali řvát
Dva jezdci mizí za obzor
A vítr začal vát

Foto Michal Šanda

Záblatí

V loňském roce vyšla v nakladatelství Dauphin sbírka Ruka z černobílé fotografie. Je v ní i báseň, kterou Věra Rosí napsala v šumavské vísce Záblatí. Onen tři sta let starý dům patřil básníku Petru Maděrovi, který sem pravidelně zval své literární přátele. V Záblatí se tak ocitli, přebývali tu, tvořili, popíjeli a všelijak dováděli Bogdan Trojak, Vojtěch Kučera, Robert Fajkus, Roman Szpuk, Tereza Riedlbauchová a mnozí další. Všechno skončilo v momentu, kdy dům napadla dřevomorka, a musel být zbourán. Fotografie jsou z jednoho dubnového víkendu v roce 2005.

(mš)

Petr Maděra,
Pavčina Lesová,
Vojtěch Kučera

Vojtěch Kučera,
Pavčina Lesová,
Tereza Riedlbauchová,
Petr Maděra

• • •

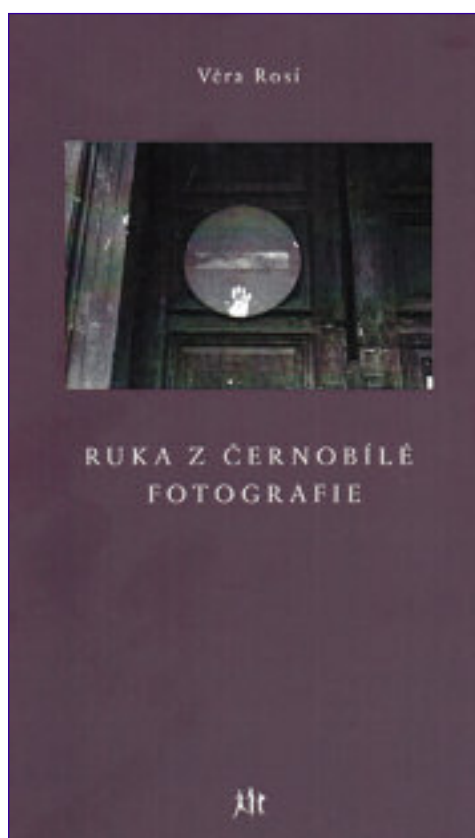
Domu je tři sta let pryč
a lesům okolo věčnost, večer co večer
tu o ní vyprávěly morseovkou svatojánské mušky.

Něčí ruka rozvážně rozkrajuje houby,
dřevo v krbu šeptá.

Březová tága začínají ťukat
do červené kulečnickové koule
a posunují ji na západ, za obzor;
jakmile spadne do důlku,
pustí jeleny z výběhu
vítr tam v horách.
Vrazí paroží proti okenním tabulkám.

Na obloze naběhnou žíly
jak na stařecké ruce,
vozka s kapucí zapráská bičem.

Záblatí

Michal Šanda, Petr Madera,
Robert Fajkus, Pavlína Lesová,
Tereza Riedlbauchová, Roman
Szpuć, Vojtěch Kučera,
Iva Kosatková

K

irilen
ko

New Wave.
Diplomanti
AVU 2017
NG Veletržní palác
23. 6.–30. 7. 2017

Foto Michal Šanda

K

iriler

ko

K

irilen
ko

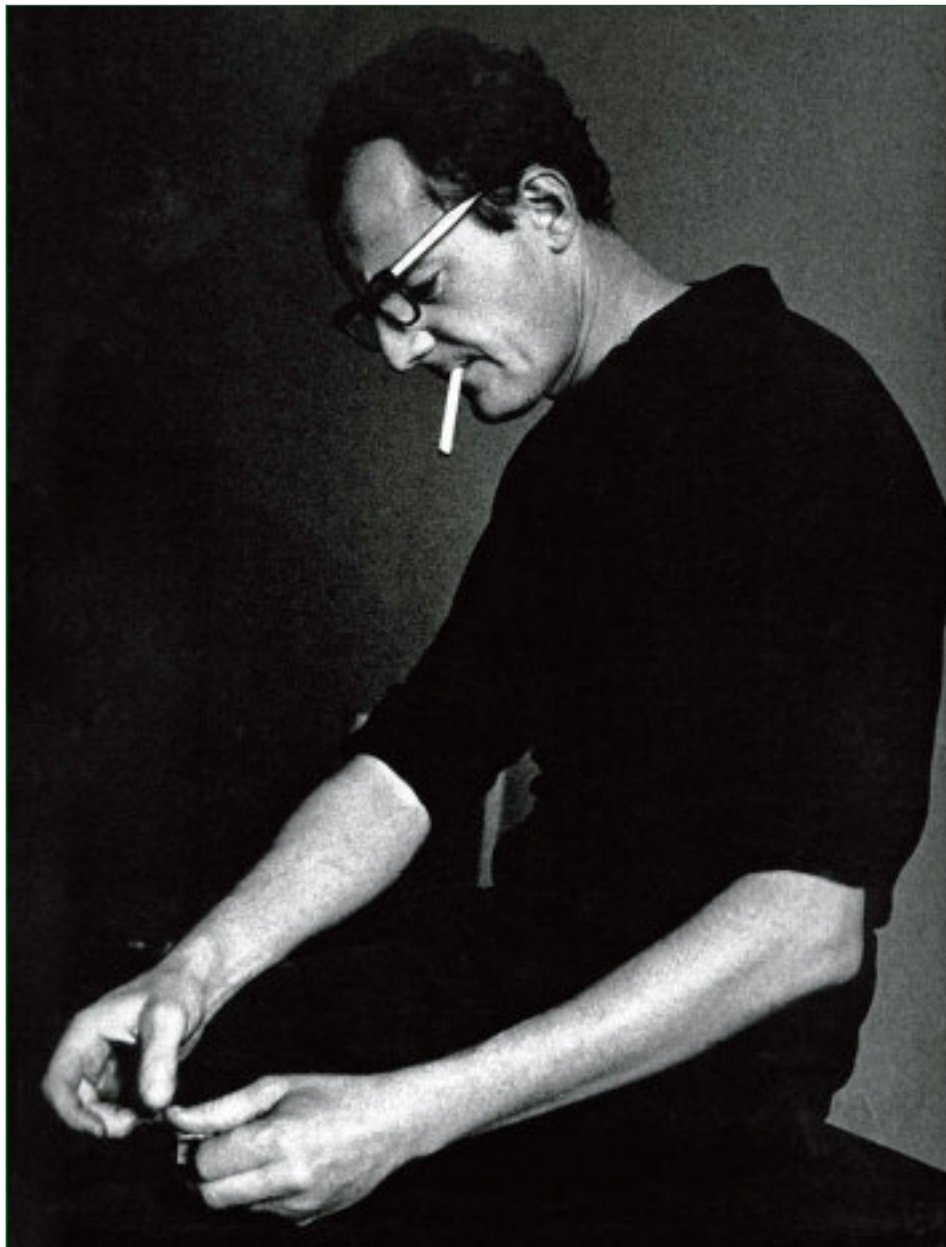
Vladimír Boudník

Muzeum hlavního
města Prahy
28. 6.–29. 10. 2017

Vladimír **BOUDNÍK**
28. 6. 2017 – 29. 10. 2017

K

irilen
ko

Jaroslav Róna 1997–2017

Dům U Kamenného zvonu

23. 6.–29. 10. 2017

Foto Michal Šanda

K

irilen
ko

Martin Velíšek: **MLČENÍ**

Galerie Václava Špály
30. 6. – 3. 9. 2017

Foto Michal Šanda

K

irilen

ko

K

irilen

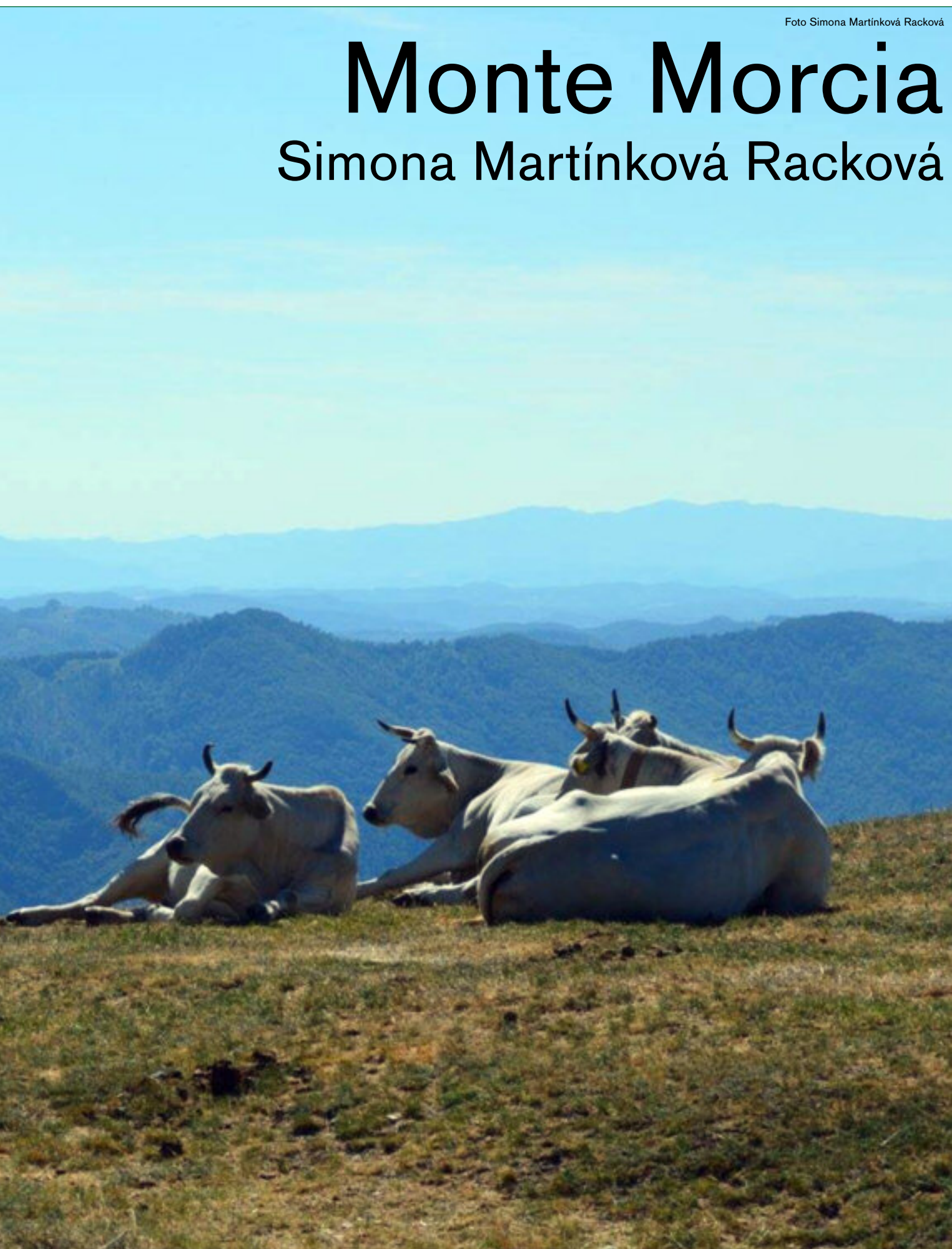
ko

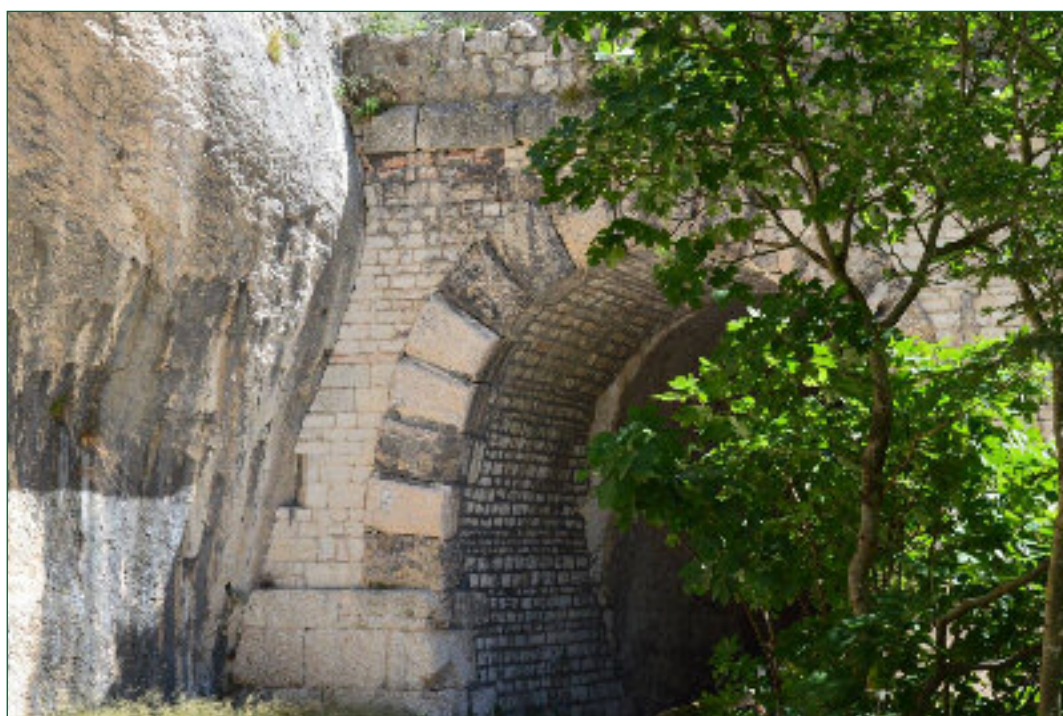

Foto Simona Martínková Racková

Monte Morcia

Simona Martínková Racková

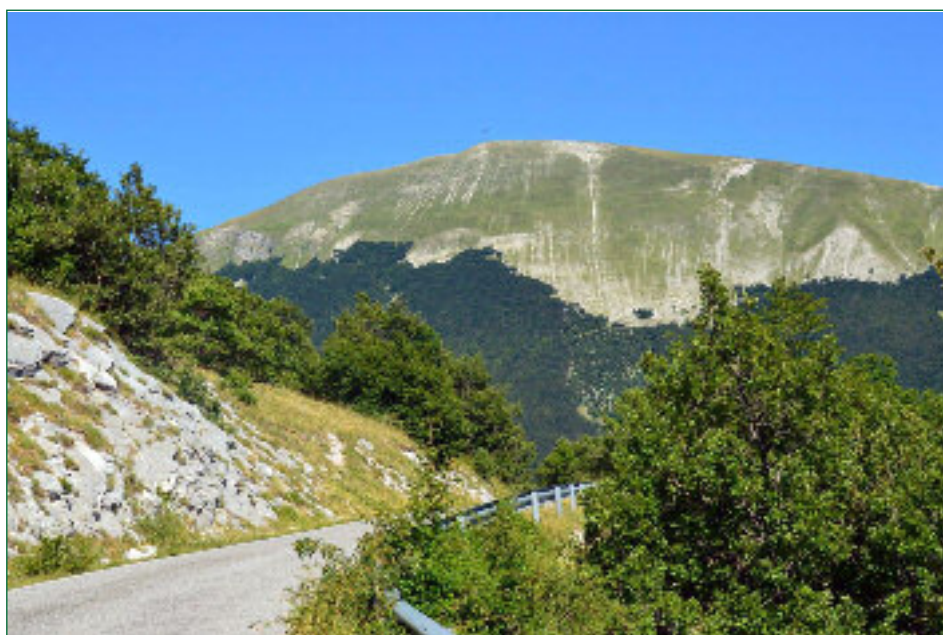

K

irilen

K

irilen
ko

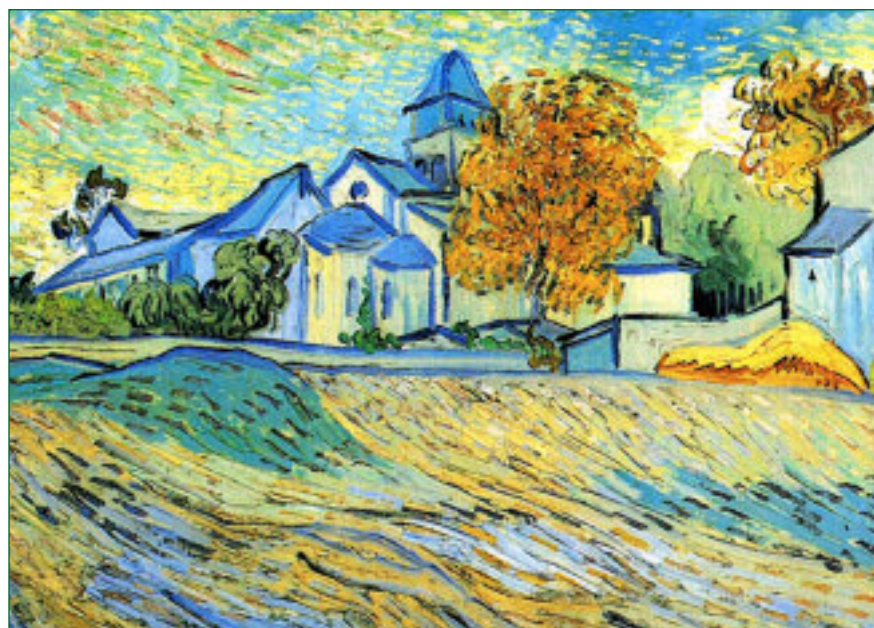
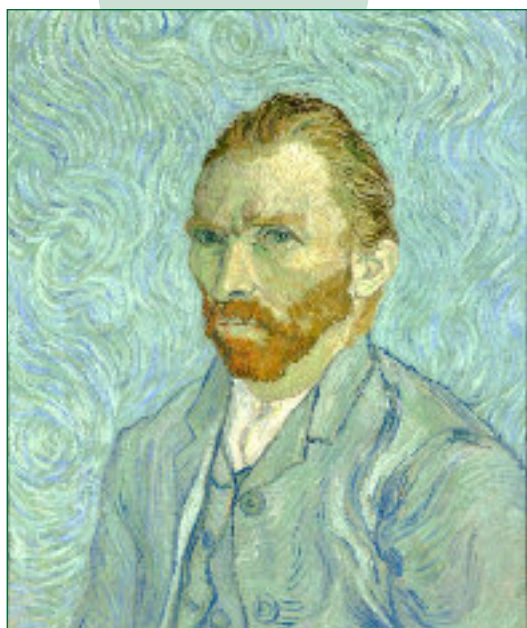
Vincentovi v patách

Kateřina Piorecká

Foto Kateřina Piorecká

Do ústavu pro choromyslné v bývalém augustiniánském klášteře Saint-Paul-de-Mausole u Saint-Rémy byl Vincent van Gogh umístěn 8. května 1889. K dispozici měl dva pokoje, v jednom spal, druhý, s výhledem do klášterní zahrady, používal jako ateliér. Na rozdíl od ostatních pacientů mohl v doprovodu ošetřovatele Pouleta chodit na vycházky a malovat v plenéru. Vzniklo zde 140 obrazů. Ústav Gogh opustil 16. května 1890.

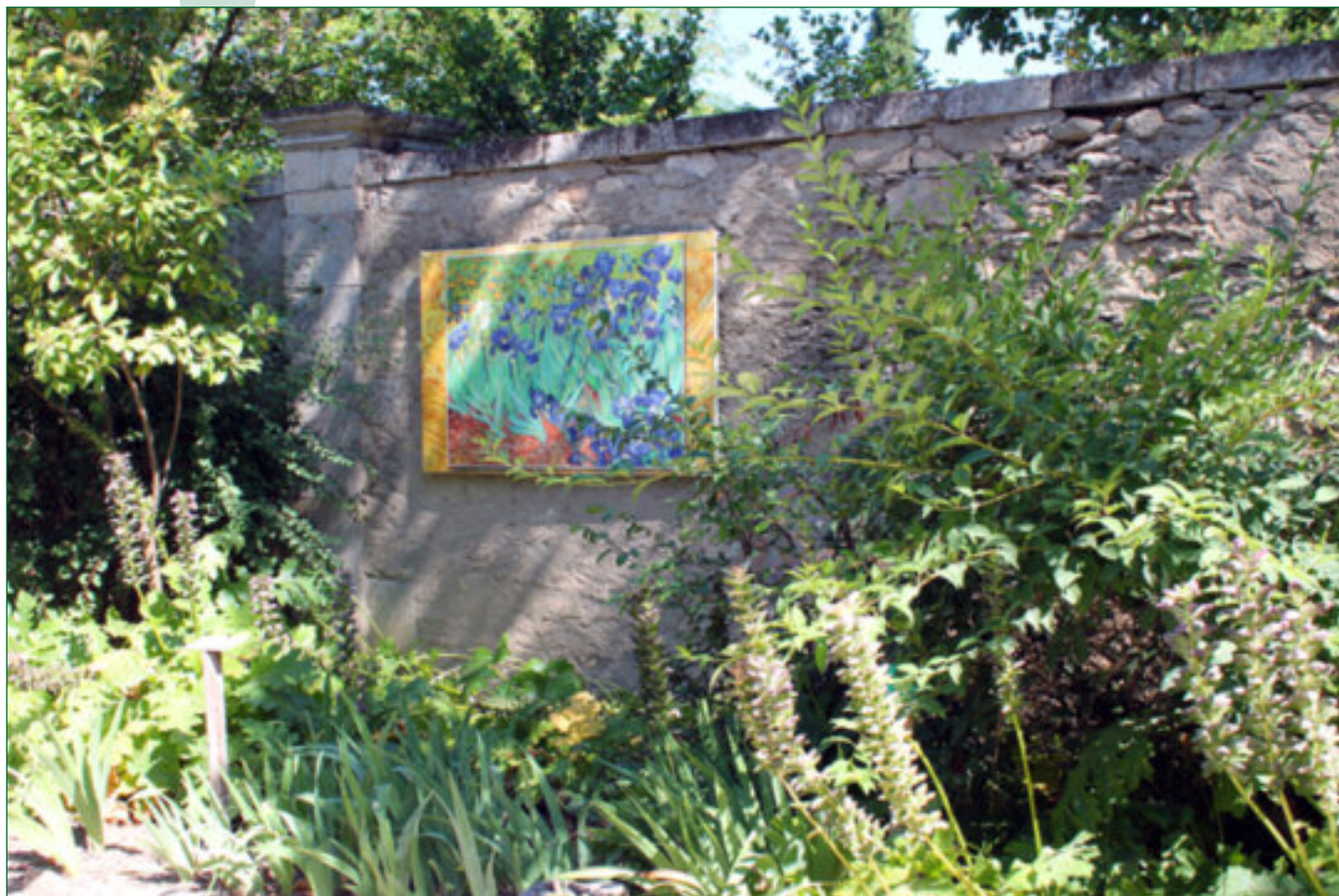

Foto Tadeáš T.

K

irilen
ko

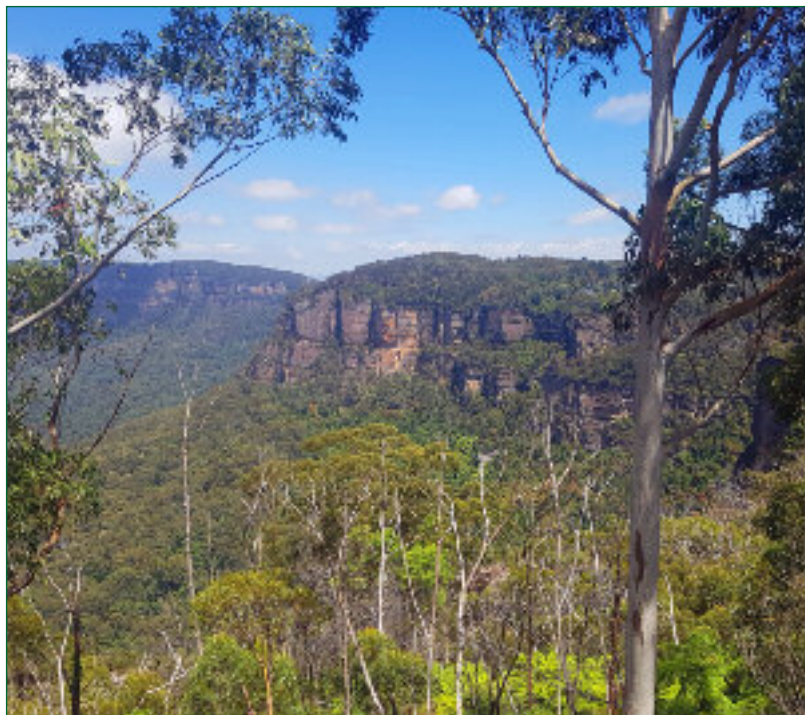
Tam a sem po Vombatíně aneb Jak dlouho vydržíte stát na hlavě (5) **Jakub Šofar**

Nevím, proč se nám musí pořád spojovat Austrálie s klokany, pštrosy nebo koalami. Daleko důležitější je vombat obecný. Je to 0,7–1,2 metru dlouhé zvíře se zavalitým tělem, hmotností od 14 do 25 kg. Přes den spí, lovit chodí v noci. Narazit do něj autem není žádná švanda. Je to takový Ragulin mezi zvířátky. Ale o tom někdy jindy...

Tak už je čas na Sydney... Ale na cestě je ještě národní park Blue Mountains (bacha, míst s podobným názvem je na světě několik). Kdo navštívil Sydney, většinou sem „do hor“ jede aspoň na výlet, je to cca 100 km západně od velkoměsta. Jakýmsi centrem oblasti je Katoomba, kde jsme sehnali přes Airbnb možná nejhezčí ubytování z celé cesty (1, 2). „Ubytovatelka“ byla bývalá knižní redaktorka uměleckých knih, čemuž odpovídal obsah její knihovny i vše na stěnách. Ráno nám připravila opravdu honosnou snídani. Když došlo v řeči na to, proč vlastně pronajímá jeden svůj pokoj tímto způsobem, odpověděla, že se schází s několika podobnými dámmami, jež činí podobně, a pak si sdělují poznatky o svých „podnájemnících“. A to se mi líbilo, to je pěkná aktivita. Co se mi líbilo už méně, bylo to, že vztah obyvatel Austrálie k přírodě je opravdu na „full-contact“. Ráno nám při snídání ukázala „pavoučka“, jež nás pozoroval ze stropu; dle mého byl velký jako středně velká kedlubna (3). Prý je hodňoučký, tenhle „hunter-man“. No nevím, byla třeba hodná Godzilla? Druhý den ráno jsme ještě v centru Katoomby, na hlavní třídě, stihli přehlídku veteránů, což si jejich majitelé pěkně užívali. Na rozdíl od Evropy mají tahle auta sice původní kastle a vybavení, ale motory jsou dnešní a nabušené (4, 5).

Modré hory, s nejvyšším vrcholem Birds Rock, je písčovitá náhorní plošina, jejímž centrem je proláklina (a snad úplným středem je Echo point, z kterého můžete vidět nejznámější místní přírodní „skulpturu“ – Three Sisters). Na celém území je celkem osm chráněných oblastí, Blues Mountains byly vyhlášeny světovým přírodním dědictvím UNESCO (modrá barva „vzniká“ při větších teplotách výparem oleje z listů eukalyptů, které zde rostou v počtu více než velkém). Protože Echo point je klasická Karlovka v Praze, poodjeli jsme kolem prolákliny a zastavili na místě s menší turistickou hustotou (6–8). Kdyby byl čas, asi by mě bavilo vydat se dolů, do deštěného lesa, tak jsem aspoň došel k místu, odkud padá dolů jeden z mnoha vodopádů (9). Horko bylo k nevydržení, ale já to vydržel. Zvláště proto, že na večer jsme měli lístky do slavné sydneyské opery na koncert Amandy Palmer.

Příští číslo vychází 1. 9. 2017

Dobrá adresa je lepší, než orální sex s delfínem!

Rocco Siffredi, pornoherce

Na shledanou příště!
Ne za pomeňte!